

Müller, Peter,

Diss. de aucupio famae, vulgo vom Renommée

Jena 1720

Regensburg, Staatliche Bibliothek -- 999/A.Diss.7125

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11076285-7

VD18 11388110-003

C. D.

A. Diss. 7125

DE

AVCVPIO FAMÆ

vulgò

Bon

Renommée,

P R Æ S I D E

PETRO MÜLLERO, Jcto

CONSILIARIO SAXONICO

ANTECESSORE,

COLLEGIORUM JURIDICORUM

ASSESSORE,

IN AUDITORIO JCTORUM

D. MAJI cIo lOc XCI.

DISPUTABIT

M. CHRISTOPH. DONNDORF,

ILEB. I. U. CANDIDATUS.

JENÆ, TYPIS PAULI EHRIICHII, 1720.

VICARIO FAMAE

DE

1790

1791

P. R. A. I. D. E.

ETRO MULLERO, 1790

CONSILIARIO, ANTONICO

ANTICISSIMO

COLLEGIORUM JURIDICORUM

ASSESSORE

AV. AUDITORIO ACTORUM

D. MAI 1791

Staatl. Bibliothek
Regensburg

M. CHRISTOPH. DONNDORF

LIB. A. U. CANDIDATUS

1791. PAULI ERICHII, 1790.

I. N. I.

Nter alia, quæ hac in vita actionem moraliter bonam sequuntur bona, interna agentis numeratur hilaritas & lætitia, quæ ex actu intellectus super se ipsum reflexo oritur. Dicitur autem ille actus conscientia, quam *Samuel Rachelius diff. de J. N. & G. §. 95.* vocat divinæ providentiæ radium, quo bonorum mentes illuminantur, excitantur, recreantur, quemadmodum solari lumine res creatæ foveantur, aluntur lætaque redduntur: Sicuti autem illa tranquillitas & lætitia mentis actionis moraliter bonæ indissolubilis comes & virtutis certissimum auctoramentum; ita etiam solent multa externa alia consequi bona, & agentem circumfundere; quæ si peculiari sanctione & expressa conventionē definita, mercedis nomen obtinent; æquitati verò & arbitrio alterius, quoad modum, tempus & quantitatem relicta si fuerint, præmia dicuntur *Samuel Pufendorff. l. 1. de J. N. & G. c. 9. §. 5.* præmium autem vel est res corporalis, ut pecunia, prædium, vel incorporalis ut privilegium; vel moralis, ut honor, dignitas, vel notionalis, ut statua, coronæ *Pufendorff. d. l. & alleg. ibi Mich. Montaigne essais l. 2. c. 7.* aliis alia placent nomina præmii loco substituendo meritum, hocque esse dicunt vel reale, ut dignitas, munus, res quædam, eaque vel mobilis vel immobilis; munus vel sagæ vel togæ *Laymannus Tb. Mor. l. 3. tr. 3. p. 2. c. 1.* verbale

dicitur testimonium rei gestæ, quo pertinet Laus, Gloria, Fama Existimatio; cumque alia præmia deportare primo generalissimo admoneamur præcepto, meritò omnes nostras eò dirigimus actiones, earum fructus ut decerpamus dulces, dulcissimum cum sit laudari, extolli: idque mediante existimatione intensiva, de quâ *Pufendorff. l. 8. c. 4. §. II. de J. N. & G.* quæ res abundantem subministravit materiam de Aucupio Famæ tanquam re ab omnibus fere hominibus affectata, sed paucissimis tali quo debetur modo aucupata, aliquid in præsentiarum exponere. Ne autem non observato quodam ordine nauseam L. B. conciliemus, hæc pro tenuis ingenii modulo certis capitibus secundum tritisimam causarum seriem proponere animus est, ut primum Caput circa præliminaria, sequentia reliquas occupata sint causas. *Deus annue cœptis!*

CAPUT I. ONOMATOLOGICUM.

CONSPECTUS.

- I. *Origo famæ nominalis.* II. *Fama Dea credita & à quibus.* III. *Sedes Famæ fabulosa.* IV. *Famæ & rumoris differentia.* V. *Varia acceptio.* VI. *Æquivocatio.* VII. *Synonymia & Proprietates ejus.* VIII. *Velocitas.* IX. *Ampliatio.* X. *Aucupii origo & acceptio.* XI. *Vocabulum renommée.* XII. *Definitio realis.* XIII. *Divisiones & Transitus.*

§. I.

VOcabula rerum indices esse docemur ex *t. t. ff. de V. S.* quapropter ne illotis manibus accedamus, brevibus licet, ne videamur cortici inhæsisse, sollicitè erimus in enucleandis vocabulis. Nomen autem *Famæ* quod attinet, opinio vulgaris eò tendit, ut derivent à *fando* vel *fari*, non plane

plane rejectis iis, qui à φημῇ, ajo, dico derivant, ac si φημῇ locutionem, dictionem, Famam significet. Lexicographi hac in re solliciti consulendi.

§. II. Fama à Poëtis filia Titanis & Terræ fingitur edita à matre, ut Deorum scelera patefacerent, quod Gigantes fulminassent, quod & P. Richelet in dictionar. gall. verb. *renomm.* *Renommée* est sorte de Déesse à qui les Poètes donnent des ailes, une trompette & plusieurs boucher pour publier per tout la valeur des héros & le mérite des grands hommes. *Famam* autem Deabus annumeratam memorat *Wesenbec. ad t. ff. de probat. n. 4.* Unde & Athenienses aram *Famæ* exstruerunt honoreque Deum eam coluerunt test. vid. *Gerb. von Stöckfen Amœnit. histor. rer. sel. c. 11. c. 12. p. 718.* De his *Demosthenes* adversus *Adrocionem* Orat. sic: Athenienses nullius ferè rei magis cupidos quam Gloriæ, nec illud, ait, quidem animadvertit *Adrocion*, pecuniæ cumulandæ nunquam studuisse populum nostrum, gloriæ autem quam ulli rei magis, argumento est, quod cum aliqu. plurimum pecuniæ præ cæteris Græcis omnibus haberet, eam omnem honoris studio impendit, & pecuniæ de suo conferenda nullum unquam periculum gloriæ causa defugit. De Lacedæmoniis *Isocrates* idem refert: Τὸ Φιλότιμον, μᾶλλον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὑπῆρχε. Romanos quod attinet notum ex *Philipp. Car. Antiquit. Rom. p. 1. 2.* eos immensam Deorum Dearumque coluisse multitudinem, de Fama tamen in specie nulla fit mentio, Romanos famæ arsisse cupiditate *Polybius l. 3.* colligit, quod *Cicero* nullo majori argumento omnes consternere atque perturbare valuisset, quam cum in Oratione solenni dixisset: Victi sumus. Cui astipulatur *Salust. in Catilin. c. 7.* *Hieron. Orosius. Lusit. lib. de Gloria.* his verbis: hic ille speciosus animi Romani, *Symmacho l. 4. Ep. 61.* autore,

calor, cum celebriori fama in partem popularis favoris longe lateque processurus. Passim quoque de omnibus his loquuntur historiae vid. Barclaj. Icon. anim. c. 3. seqq.

§. III. Hac in parte Poëtae palmam præripiunt, quod inventionem omnes superaverint *Fama* certam sedem domumque affingentes ut reperire est ap. Ovid. l. 12. Metamorph.

Orbe locus medio est inter terrasque fretumque

Cœlestesque plagas triplicis confinia mundi

Unde quod est usquam, quamvis regionibus absit

Inspicitur, penetratque cava vox omnis ad aures

Fama tenet. Summaque domum sibi legit in arce

Innumerosque aditus ac mille foramina tectis

Addidit, & nullis inclusit limina portis.

Nocte dieque patet, tota est ex ære sonanti

Tota fremit vocesque refert, iteratque quod audit,

Nulla quies intus nullaue silentia parte

Nec tamen est clamor, sed parva murmura vocis

Qualia de pelagi (si quis procul audiat) undis

Esse solent; qualemque sonum cum Jupiter atras

Increpuit nubes, extrema tonitrua reddunt,

Atria turba tenet, veniuntque leve vulgus, euntque,

Mixtaque cum veris passim commenta vagantur

Milia rumorum, confusaque verba volutant.

E quibus hi vacuas implent sermonibus aures

Hi narrata ferunt alio; mensuraque ficti

Crescit, & auditis aliquid novus adjicit autor

Illic credulitas illic temerarius error,

Vanaque letitia est, consternatque timores

Seditioque recens, dubioque autore susurri

Ipsa quod in cælo rerum, pelagoque geratur

Et Tellure videt, totumque inquit in orbem.

§. IV. Minime tamen persuasuri ut Poëtæ verbis, ut Poëticis confundamus, susurrationses, rumorem, famam, eaque pro Synonymis agnoscamus: cui enim præliminaria Juris nota sunt, facile differentiam earum ex diversis deprehendet causis. *Fama* enim certum habet autorem, quo rumor destituitur *arg. c. 5. X. de eo qui cogn. consang.* *Fama* enim à majori vicinia parte rumor à minore spargitur *d. c. 5. Meier. Coll. Argent. ad t. de probat. tb. 13. § 15.* unde Rumori nulla habetur fides, quia sæpius contra veritatem spargitur, per casum in *l. f. ff. de hered. instit.* sic *Fama* plus est quam clamor *c. qualiter § quando X. de accus.* rumor enim nullam parit probationem *d. c. 5. X. de eo qui cogn. consang. Perez. ad C. de probat. n. 4.* *Fama* utique probationem inducat: elegans est hac de re textus in *l. 3. §. 2. ff. de test. c. 27. X. cod. c. 13. X. de probat. Wesenb. ad ff. l. de probat. n. 4.* quam differentiam dudum notavit *Cic. in Ep. 10. lib. 12. ad famil.*

§. V. Varias autem Famæ acceptiones imò innúmeras ferè deprehendimus, sumitur enim (1) communiter pro loquela ex suspitione orta *l. 10. §. 5. ff. de quest. Freber. de fam. publ. c. 1. num. 2. Mascard. de probat. vol. 2. concl. 748. n. 4.* (2) pro existimatione, ita *Cic. l. 3. de Offic. de bona fama: quem hominum fama beneficiorum memor in concilio cœlestium collocavit,* quo facit *all. l. 10. §. 5. ff. de question. ibi: Plurimum quoque in excutienda veritate etiam vox & cognitionis subtilis diligentia adfert; manet & ex homine & ex eo, qua quis constantia, qua trepidatione quid diceret, vel cujus existimationis quisque in Civitate sua est, quædam ad illuminandam veritatem in lucem emergunt l. 39. §. ult. ff. de Procurat. dicitur: quoniam famæ causa est l. 4. pr. §. 1. ff. de susp. Tut.* (3) denotat gloriam,

gloriam, sic enim *Cicero l. 3. Offic.* si gloriae causa regnum expetendum est, scelus absit in quo non potest esse gloria: sin ipsae opes expetuntur, quoque modo non poterunt esse utiles cum infamia.

§. VI. His dictis modis accipitur in *bonam* partem in *malam* quoque quandoque abit; est enim æquivocum *Molina Tr. de J. & J. l. 4. tr. 4. D. 7. num. 2. add. Schnobel. Disp. 3. th. 8.* unde & adjectivum famosus æquivocum est in bona & in mala accipitur parte *Plinius l. 9. Ep. 12.* dicit: *famosissimus exercitus Tacitus l. 5. histor. in pr.* Hierosolyma urbs *famosa* in bona parte nonnunquam in mala, unde famosi libelli *Marquard. Freber. de fam. publ. c. 10. n. 7.* actiones famosae *l. 2. ff. rerum amotarum l. 2. c. eod.* quod autem magis occurrat in mala quam bona parte asserit *Schnob. D. 3. ad ff.*

§. VII. Pro Synonymis agnoscit bonum nomen *Proverb. XXII. 1.* Melius *bonum nomen* quam divitiarum multarum; super argentum & aurum gratia bona *Eccles. VII. 2.* melius est nomen bonum, quam unguenta pretiosa, & dies mortis die nativitatis, *l. 4. §. 2. ff. de susp. tut. l. 29. in f. ff. de poenis l. 15. §. 29. ff. de injuriis;* opinionem, existimationem secundum *Wesenbecium;* quamquam quoad opinionem minus recte statuerit; cum opinio sit eorum αὐτὸδέχοιται ἄλλως ἔχει *Arist. l. 6. Et b. c. 3.* quæ aliter se habere possunt, & de quibus facile dubitari potest. *Fama* vero Jus facit *l. 1. c. de Judiciis.* opinio vero non *vid. Calvin. lex. Jur. var. Opinio.* quod autem existimationem gloriam &c. spectat, facilius pro Synonymis agnoscere possum, nec non honorem, modo distinguam inter causam & effectum, cum existimatio ex fama judicet, frustra dissentiente *Wernero prælect. ad Wesenb.*

§. IIX. Proprietates autem Famæ à variis affinguntur, inter quas minima haud est ampliatio, additio, velocitas, id quod Autores satis superque testantur: sic cecinit Virgil. l. 4. Æneid.

- - - Magnas it Fama per urbes,
Fama malum quo non aliud velocius ullum
Mobilitate viget viresque acquirit eundo.
Parva metu primo mox sese attollit in auras
Ingrediturque solo, & caput inter nubila condit.
Illam Terra parens ira irritata DEorum
Extremam (ut perhibent) Cæo Euceladoque sororem
Progenit, pedibus celerem, & pernicipibus alis:
Monstrum horrendum, ingens: cui quot sunt corpore plumæ
Tot vigiles oculi subter (mirabile dictu!)
Tot lingvæ, totidem ora sonant, tot subrigit aures.
Nocte volat cæli medio, terræque per umbram,
Stridens, nec dulci declinat lumina somno:
Luce sedet custos, aut summi culmine tecti,
Turribus aut altis; & magnas territat urbes,
Tam ficti prævique tenax: quam nuncia veri.
Hæc tum multiplici populos sermone replebat,
Gaudens, & pariter facta ac infecta canebat.

Sic eleganter hoc versu expressam velocitatem reperimus:

Φήμη δ' ἔτις πάμπαν ἀπίλλυται ἥντινα, πολλοὶ
λαοὶ Φημίξασι, θεὸς νύ τοι ἐστὶ καὶ αὐτή.

Nam non ulla quidem prorsus petit irrita Fama
Per populos quæcunque volat, quia numen & ipsa est.

Erasm. Roter. adag. Cbiliad. 1. Cent. 6. p. m. 201. Exempla

adhuc adferre nunc animus est. *Justinus l. 2. c. 14. 9.* memorat, tantam fuisse velocitatem, ut, cum matutino tempore prælum in Boëtia commissum sit, meridianis horis in Asiam, per tot Maria, & tantum spatii, tam brevi horarum momento, de victoria nunciatum sit, & *l. 20. 3. 9.* in victoria Locrensi hanc admirationem auxit incredibilis *Fama* velocitas; sic simile exemplum ap. *Sveton. in Neron. 1. Domit. 1.* nec non *Florum c. 3.* his verbis: Quippe eodem die, quo res gesta est, visi pro æde Castoris & Pollucis juvenes laureati Prætori literas dare: frequens in spectaculo rumor victoriam Cimbriæ feliciter dixit.

§. IX. Ampliationem *Fama* meritò adscribimus, siquidem omnia in majus extollit test. *Just. l. 11. 13. 2. Curt. IX. c. 2. 21. Tacit. Annal. 3. 44. 1.* cuncta, dicente, ut mos *Famæ*, in majus credita. *Livius* iisdem ferè verbis dicit, omnia in majus auget. *hist. l. 21. c. 32. l. 27. c. 4.* pro sapiam majorum extollit, exemplum sit in *Dione* apud *Corn. Nepot. X. 1. 2.* ille præter nobilem propinquitatem generosamque majorum *Famam*, multa alia à natura habuit bona. Unde *fama* magni quoque æstumanda, cum *fama* ac fidei damna majora sint, quàm quæ æstimationem recipere possunt *Lib. 3. 71.* nec alterius *famæ* insidiæ parandæ; peccant enim graviter qui alterius insistent *Famæ*, eamque imminuere & suppressere conantur, stultus enim est, alterius *famam* cum suæ *famæ* damno lugillans. *Id. l. 29. 39.* aliorum *famæ* attributorum congeriem invenies ap. *Tacit. de mor. Germ. Curt. l. 8. c. 2. Tacit. Annal. c. 39. Salust. in Jugurth.*

§. X. Nunc ad alterum verbum tendamus *to auchpium*, quod derivatur ab avis, & capio, qs. dicas avicupium, quod Buchnero non arridet, qui simplex illud vocabulum esse, & à radice auceps non secus ac mancipium à manceps deduc-

deductum, assentientibus Criticis nonnullis contendit. Unde etiam propriè avibus competit earumque capturae proprium, unde Propert:

Faunus plumoso sum DEus aucupio.

Et in Jure sic accipitur §. 12. *J. de R. D.* ibi expresse illis capiendis tribuitur. Nonnulli derivant ab *avide* & *cupio* *Calepin. in lexico.* unde primariò latronibus, qui insidiis aucupantur bona, *Plautus*, secundariò verò de quacunque acceptione & exaltatione accipitur, unde Germani dicunt, *sich in Ehre setzen* existimationem enim pro Synonymis agnovimus supra.

§. XI. Usi autem sumus vocabulo Gallico Renommée, quod à renom. s. m. descendit vid. *P. Richelet. dictionair. verb. renommée*, unde verbum renomeê, quod famâ vel honore affici significat, Gall. donner du renom. & notandum, quod verbum renommée idem etiam servetur in lingua Anglica *to be renowned nobilitatem* denotet unde *renowned* honoratus *renowne, or renoune* fama, gloria, vid. *Riders dictionarie corrected. London. edit. 1633.* Placuit autem vocabulum gallicum, cum juxta *Barclai Jc. anim. c. V. d. Germania Rit.* sit gens exterorum morum avida, & aut simulatrix aut retinens; etiam proverbii loco sit, *sich in Renomeê setzen* vel *in Renomeê leben.*

§. XII. Definitio realis alia est famæ in genere, alia aucupii Famæ, illa reperitur in *l. pen. §. 1. ff. de extraord. cognit.* Existimatio (Fama) est dignitatis illæsæ status, legibus ac moribus comprobatus, qui ex delicto nostro auctoritate legum vel minuitur vel consumitur vel *arg. l. 14. §. 1. ff. de serv. corrupt.* Fama est qualitas hominis, qua in numero bonorum civium censeri meretur *Hillig. ad Donell. l. 18. c. 6, lit. F.* Fama est, qua quis juxta leges &

mores Civitatis pro vitioso ejusdem membro non fuit declaratus, & aliquo numero esse intelligitur, vid. *Dn. Pufend. de Officio hom. & Civ. l. 2. c. 14. §. 7.* Aucupium autem famæ, licet definitio omnis periculosa sit *l. 202. ff. de R. J.* sic potest describi: Aucupium Famæ est assumptio ejus qualitatis, quâ quis secundum existimationem intensivam alteri, aliàs æquali præfertur, ut honorem ab altero sibi Jure exhibendum, nanciscatur. Hac descriptione posita, statim apparet, quid per qualitatem indigitetur, sc. status; Alius autem est status hominis, quâ hominis, alius, quâ Civis, vid. *Lauterbach. Comp. J. t. d. St. H. Liebentb. Coll. Pol. Ex. 2. th. 2.* quatenus igitur quis secundum leges præscriptas quâ Civis vivit, nec impossibilia vel turpia committit, cum sint paria *l. 79. §. 1. de Jur. dot.* dicitur vivere in qualitate, & habetur pro viro bono & Cive bono, quatenus autem ob singulares circumstantias prærogativa illi conceditur, dicitur intensiva qualitas, qua talis vir dignus præ aliis judicatur, in tali vivere qualitate. Simul quoque apparet divisio, quod aucupium famæ aliud sit licitum s. legitimum, quod observatis omnibus circumstantiis, si sc. aucupatur fama à personis capacibus, virtute præditis iisque qui in affectus imperium habent, primarioque virtutis ergò non alius proprii interesse, vel falsæ speciei gratia, justo modo virtutibus adæquato, nec ad excessum, nec ad defectum declinante; illicitum, quod contra præscriptos modos suscipitur & appetitur; videlicet nullis observatis neque personarum neque rerum ac modi differentiis: & hæc sufficiant in genere de aucupio Famæ; nunc ad causas progrediamur.

CAPVT II. DE FUNDAMENTO ET PERSONIS FAMAM AUCUPANTIBUS.

CONSPECTUS.

I. Fame aucupii fundamenta qualia. II. Indifferentia. III. Quoad animæ dotes capacitas & perspicacitas mentis expediendi res. IV. Idoneum iudicium. V. Facultas animi sensus decorè explicandi. VI. Quoad dotes corporis in genere. VII. Proceritati corporis aliquid heroici tribuitur. VIII. Americanorum mores. IX. Ampliatio. X. Restrictio. XI. Decus & pulchritudo. XII. Fortune bona. XIII. Etatis reuerentia. XIV. Indorum mores de etate. XV. Magistratus columna Fame. XVI. Questio, an Politici felicitas summa fama sit. XVII. Negatur per rationes. XVIII. Alia questio de licentia aucupii Fame. XIX. Ampliatio. XX. Anabaptiste taxantur & Zwinglius. XXI. Obiectio ad questionem 1. & respons. XXII. Obiectio 2. & responsio. XXIII. Accursus refutatur. XXIV. Obiectio ultima circa hanc questionem & responsio. XXV. Iudicium Jac. de Le Bleu de hac quest. XXVI. Transitus ad personas. XXVII. Divisio hominis. XXVIII. Fæminarum prohibitio ob sitia. XXIX. Quid de Brutis statuendum, ubi Phrygarum & Atheniensium mores. XXX. Recens historia Christiani cujusdam. XXXI. Aegyptiorum, Turcarum aliorumque populorum mores & Encephalica. XXXII. Personæ qualitates corporis variae. XXXIII. Ampliatio. XXXIV. Animi qualitates generaliter. XXXV. Parantur educatione & disciplinâ. XXXVI. Famam aucupaturus debet esse pius, ubi pietatis intuitu singulares virtutes principibus quibusdam concessæ. XXXVII. Debet esse fortis. XXXVIII. Liberalis, non prodigus; Magnanimus. XXXIX. Prudens. XL. Modestus, Urbanus, ubi jecorum immoderatorum tristis effectus refertur.

§. I.

Fundamenta & rationes impellentes ad aucupium Famæ eas censendas puto, quæ sunt intensivæ existimationis; licet non ignorem differentiam inter aucupium fame & existimationem, in hoc tamen conveniunt, quod eodem fundamento gaudeant, nam & ejus, qui aucupatur Famam funda-

menta non esse possunt minora, quàm qui existimationem quærit, cum famam & existimationem jamdudum pro Synonymis in tantum agnoverimus, differunt autem ut causa & effectus, cum Fama de existimatione, quam quis sibi conciliavit, loquatur. Id quod Italis bene notum, sic enim Sig. Steffano Guazzo dialoghi dell' honore p. 396. *L' honore sempre ha buon sono, ma la fama o è buona ouero rea. & paulo ante p. 395. l' honore e fama non sono medesimo, perche la fama può esser levata senza l' honore.*

§. II. Omnia autem ea, quæ insignem aliquam præstantiam ac perfectionem habent, aut eandem arguere judicantur, siue sint bona siue mala, nam *juxta Cic. l. I. de nat. Deor.* quicquid excellit habet venerationem justam. inde & fluit, quod Magistratui licet tyranno parendum in omnibus. Sic, teste Bodino *Lib. II. de Republ. c. 2.* antiquitatem historiæ si spectemus, docemur, utique id æstimatum, quod præclarum quid, ac egregium præ aliis extitit: *nam principio rerum, qua societas hominum coalescere cæpit, ac Reipubl. forma quedam constitui, unius imperio omnia tenebantur: idque propter excellentiam qua apti erant, alios gubernare: hinc Monarchiarum sedes, quarum prima in Assyria constituta. Nimrodo Principe: quem sacra litera potentissimum venatorem appellant: & porrò: Nam ante Nimrodi ætatem aqua erat omnium libertas: primus hic dominatum arripuit, & liberos homines servire cœgit; qui propterea dictus est Nimrodus, id est, dominus metuendus, idque Jure: Eleganti ratione hoc demonstrat Darius Medorum & Persarum Rex apud Herodotum in Thalia pag. m. 309. Propositis tribus statibus & his omnibus optimis, ut optime imperet populus, optime pauci, optime unus, inter hæc multò antecellere unius imperium sentio. Nam unus viri, qui optimus*

optimus sit imperiò, nihil melius esse constat. Et paulo post: plebe imperante, abesse non potest, quin malitia exoriatur: exorta malitia in Republica inter malos, non odia fiunt, sed amicitia valida: qui enim adversus Rempubl. facinorosi sunt, mutuo se occultant: idque tamdiu fit, dum aliquis populo prepositus tales homines compescat, is videlicet, quem populus inter ceteros admiretur. Hic cum admirationi est, tunc verè Monarcha ostenditur; & hoc Alexandri moribundi unicum votum fuisse deprehendimus ap. Curt. l. 12. circa fin. Optimum cum successorem destinaverit, cum monente Plinio ex omnibus optimum eligi debeat, hinc vocabulum magistratus ortum suum traxit l. 57. de V. S. qui eum significat, cui præcipue alicujus rei cura incumbit d. l. § l. i. §. 8. de exercit. act. earumque habet præminentiam & potestatem l. 13. ff. de Jdict. l. 215. de V. S. t. t. C. de Magistr. & Municip. & ibi Wesenbes.

§. III. Inter illa autem fundamenta alia quæ ad animum, alia quæ ad corpus referri possunt; ad illa pertinet (1) perspicacia mentis & capacitas animum variarum notitia rerum excolendi, maximè ubi actu ista capacitas fuerit impleta, Dn. Pufend. de J. N. & G. L. VIII. c. 4. §. 12. Egregium perspicacis mentis exemplum in Gramondo reperimus Hist. Gall. lib. 18. p. 785. ubi capta Rupellâ in consilio Ludovici XIII. Reg. quæstio mota, num Niverni Dux, quem Imperator à Mantuana vellet excludere successione, armis Gallicis sublevandus esset, & num consultum foret, per invias Alpium fauces media hyeme dimittere exercitum? Sed omnibus eò svadentibus, satis esse Christianissimo Regi ex victoria Rupellana; domitam sectam, prostratam rebellionem & expugnatam amulam regum urbem; solus Richelius Cardinalis contrarium proposuit; hac ratione,

ex Rupellâ dicebat, *capta, contra spem omnium convinci apertius, nihil esse Regi supra vires: posse montium supercilia superare, posse per glacialia & nives moliri iter, qui aestuanti mari imposuisset frænum; quasi dixisset, omnes intelligere quantum interesset Regi, ut caderet Nivernus, sed eosdem hætenus credere, viribus regis omnia esse pervia, ac proinde arma capienda.*

§. IV. (2) Idoneum circa res gerendas & ambigua discernenda iudicium, animus firmus & per externa inconcussus, illecebrisque & terroribus superior. *Nihil enim est, quod magis decet, quam in omni re gerenda consilioque capiendo servare constantiam Cic. l. I. Off.* Istud autem iudicium quàm maximè videri & agnosci potest in consiliis dandis, præprimis si res dura & iniqua appareat, ne videatur contrariari, præprimis si tali cum persona rem habeat, quali contradicere non audet, specie itaque obsequii & industriæ res ad salutares si dirigat eventus, apparebit satis iudicium. Ad consilium autem dandum caput est nosse rempublicam, Fugienda itaque malarum opinionum conceptio, cum tales opiniones graves animorum sint pestes, quæ diversis modis mentem angunt, adeò, ut ejusmodi incertus hæreat quid consilii præferendum, sapienter *Jobannes Caselius cap. 8. Præpolit.* hæc explicavit. Ex perversis opinionibus proveniunt perversa & perplexa consilia, facta item improba, nefaria: videre autem veras sententias & falsas opiniones, nosse item id discriminis, quam illæ pulchræ & amabiles sint, hæ verò quam fædæ & detestabiles: denique illas amplecti; has averfari animo, non parvum esse operæ pretium existimamus. Cujus exemplum apud *Tacit. l. III. hist. de Amico Basso. vid. Bodin. c. l. III. c. 4. de Republ. Reinking. Tr. de Reg. Sec. S. Rom. Imp. Lib. I. class. I. c. IV.*

§. V. (3) Facultas decorè & copiosè animi sensa explicandi; idque nervosa bonaque oratione, ita, ut verborum brevitās multum in se contineat, sensusque validos secum trahat, nec musitet nec vociferet, sed gratia & suavitate proponat, aliàs dicitur: Beaucoup de bruit peu de fruit. Omnia enim quæ proponere in animum induxit, ornatis-
simæ ac lectissimæ orationis flore convestiantur. *Ut enim elinguem sapientem facile contemnāmus, qui cum ceteris mortalibus de suis bonis nihil communicaturus videatur, sic gubernatorem* (sic autem vocat eos qui præ aliis famam sibi aucupari intendunt:) *Civitatis infantem esse, aut dicendo parum valere non oportet, cui quotidie, sive in concione, sive inter paucos, de maximis rebus verba facienda sunt: verba sunt Casel. c. 7. Propol.*

§. VI. Hæc circa animi dotes, corporis dotes & bona quod attinet, ea quoque fundamenta aucupii *fama* esse possunt quam maximè; sic Robur, decus, pulchritudo, dexteritas corporis insignis, prout isthæc præclara animi indicia vel instrumenta judicantur.

§. VII. Proceritas corporis quoque fundamentum esse potest, quippe cui quid heroicum inesse non rarò comprobatur, quamquam non semper. Sic Leonem Bizantinorum ad Athenienses legatum, in concione ob corporis brevitatem risu exceptum fuisse Bodinus *l. 1. de Republ. c. 3.* ostendit. Vetus namque opinio non solum plebejis, sed etiam prudentibus insita, *in elegantis corporis domicilio habitare simul elegantem animum*, perinde ac in splendida atque insigni domo illustrem virum degere. Et refert Mich. Montaigne *essais l. 1. c. 30.* iudicium alicujus Americani è nova Francia, qui temporibus Caroli IX. in Gallia versatus, inter alia hoc sibi quoque mirum videri, dicentis, quod Galli

potius istum adolescentem tenui corpusculo Regem sibi constituissent, quam aliquem ex proceris illis & robustis ac barbatis, qui Regem stipabant, Helvetios innuens.

§. VIII. Quibus simul docuit mores Americanorum qui robustissimum longissimumque Regem eligunt, nimium hac in re proceritati corporis attribuentes, quod & antiquis temporibus æstimatum reperimus in Gigante Goliath, qui Philistrorum Dux & præsidium, in quem omnem jactabant spem bellicam, unde & *μονομαχίαν* desiderabant plurimis vicibus, uti ex sacris literis edocemur. Plura exempla populorum, qui post habitis animi dotibus, tantum corporis flore concessere, eum elegerint Regem, cui specie eminenti præ nasci cæteris contigisset *vid. Athenus l. 3. c. 7. Tiraquell. L. 2. Connub. n. 44. seqq. Piccartus ad. l. III. Polit. Arist. c. 12. p. 429.*

§. IX. Sed hic non immerito quæritur, quid de agilitate corporis, quæ consistit in saltatione, tripudiatione &c. sit statuendum: & Ciceronem si sequamur, vix aliquid laudabile reperimus; dicit autem: *Nemo saltat sobrius, nisi fortè insanit. & Hieronym. de saltatione hæc encomia addit: saltatio est circulus cujus centrum est Diabolus. Dura sunt quæ de saltatione posuit Corn. Agrippa. Nullum, inquit, choreis spectaculum ridiculum ac inconditum magis, hæc laxamen petulantia, amica sceleris, incitamen libidinis, hostis pudicitia: sæpe ibi matrona diu servatum decus perdidit; sæpe infelix Virguncula ibi didicit, quod melius ignorasset: multa inde domum impudica, plures ambigue rediere, castior autem nulla; contrectantur puellæ & Matronæ impudicis manibus & basiis, meretricis complexibus, & quæ abscondit natura, velavit modestia, ipsa lasciva tunc sæpè nudantur. Sane hunc rigorem in saltationes quod attinet, quidem vituperare*

rare simpliciter non possumus, præprimis si respiciamus ad tempora ista, quibus valde erat odiosum saltare, cum autem obscenæ & lascivæ saltationes, quæ vel nocte & clam peraguntur, vel etiam larvatis personis, toto differant coelo à saltationibus publicis honestis, v. g. in nuptialibus feriis, minimè improbandæ erunt, cum nonnullis in locis introductum, quod choreæ nuptialibus feriis in Curia fiant: cum saltationes corpus magis exornent, aptumque reddant: nam qui impudica fronte incedit, profectò per prohibitas saltationes animum lascivum vix mutabit, castitate autem præditus, neque per saltationes in vitium flectetur, præprimis prædictis modis si fiunt saltationes; non obstat, quod occasio sit evitanda, cum post visum risus, post risum venis in usum: post usum tactus &c. pudicis enim animis omnia pudica; ideò certo modo fundamentum aucupii famæ esse asserimus intrepide. Quid de agilitate corporis, quæ per digladiationem, per equitationem perficitur, statuendum, facile apparet, cum corpus omni dexteritate imbuatur, adjunctaque sint corporis elegantis atque perfecti, cui accedit, quod per artem digladiatoriam non tantum corpus corroboretur, sed & occasio aptè se defendendi ostendatur, atque doceatur; &, cum Jura vigilantibus scripta sint, meritò prævenire melius quam præveniri; cum, in extrema necessitate constitutus, ubi nullus effugiendi locus relictus, ab adversario me occidi patior, vitam cum servare alterius internecione potuissem, contra Jus naturæ agam, quippe quod propriam salutem alterius præfert salutem. Dexteritas corporis porrò demonstratur in equitando, inde ludi equestres, à magnis Imperatoribus magnis privilegiis ac immunitatibus confirmati atque muniti.

§. X. Ut autem supra monitum, non semper ratio sufficiens in proceritate corporis esse poterit ad animi excellentiam, Contrarium enim ipse Goliath suo exemplo testatur non tantum, sed & plurimi alii, iique innumeri; nam *juxta Quintum Calaber. l. 5.* Ἦνορέη τε ἀπρηκτὸν τέλεθαι, μέγεθ' δ' εἰς ἑδὲν ἀέξει ἀνέρι, εἰμή οἱ πονητὴ ὅτι μῆτις ἐπιταί i. e. robur virile inefficax est, & proceritas ad nihil conducit viro, nisi prudens consilium concomitetur. Cum sæpè natura breves animis ingentibus artus finxerit. *Claudian. de bello Getico.*

§. XI. Eodem etiam modo decus & pulchritudo appellari aliqualiter fundamenta aucupii Famæ merentur, sic pulchram virginem delineaturi Galli ita illam vocant: Pour faire une femme parfaite en beauté & la il faut le face de l'Angloise, & le corps de l'Alemannde sc. ut perfecta & pulchra mulier sit, si habeat faciem Anglicam & corpus Germanicum, aliàs longe lateque descripsit elegantiam ac pulchritudinem, *Dn. de la Chambre.* Exempli loco in lacris reperimus Absolonem, qui pulchritudinis encomium obtinuit, pariter Esther, Judith, & præprimis filia Jobi quarum pulchritudinis laus sacris in literis floret.

§. VII. Bona præterea fortunæ, prout arguunt vel dexteritatem in acquisitione, vel facultatem & materiam præclara patrandi huc faciunt; nobilitas autem huc referri commode poterit, vel aliàs è honesto loco aut familia natiuitas; sic in Polonia ex totius regni illustri nobilitate in senatum tantum vocantur *Cromerus in Polon. lib. 2. p. 252.* in omnibus Helveticorum Rebus publ. nemini, qui illegitimo loco natus, publica munera obire licet *Simlerus de Rep. Helvet. lib. 1. pag. 350.* in Bernensium Rep. id observatum memorat. *p. 368.* & quidni? cum nobilitas sit dignitas, qua quis

quis ob virtutes Reip. & communi vitæ salutare, plebbeja
 conditione exemptus *Plato c. 50. de dignit. quest. 12. Limn.
 d. J. P. libr. VI. c. 1. n. 47. Decian. Respons. 91. n. 1. vol. 2. Jean.
 Arze ab Atolora in summ. Nobil. Hisp. p. 2. princ. c. 15. n. 15.*
 Divitias, opes etiam fundamentis aucupii famæ annume-
 ramus, per divitias autem non tantum pecuniam numera-
 tam, sed omnia abundantia intelligimus, è quibus quid
 speciem egregiæ rei mereri potest: nam juxta *Philosophum 4.
 Ethic. χρήματα λέγομεν πάντα, ὅσων ἡ ἀξία νομίσματα μετρεῖ-
 ται.* vid. *Etiam l. 222. ff. d. V. S.* nam: *aurum per medios ire
 satellites & perrumpere amat saxa, potentius ictu fulmineo.*
Horat. lib. III. Carm. Od. XVI. Omnium autem maximè
 aucupium famæ fundant res egregiè gestæ, quod & illæ
 intrinsecam præstantiam præsupponant, eamque in usum
 deductum ad legitimos fines adhibitam ostendant, unde
Pindarus Olymp. Od. 6. Τεμάσσει χρῆμ' ἑκάστου: indicat opus
 quemque.

§. XIII. Ætas quoque fundamentum aucupii Famæ
 esse posse, nonnullis placet, propter præsumptionem magnæ
 rerum humanarum experientia, docente id *Quintil. Ca-
 laber. l. IV. αἰεὶ δ' ἐν βυλῇσι γέγων πολυίδεις ἀμείνων ὀπλοτίε
 πέλει ἀνδρὸς, ἐπεὶ μάλα κυρία δίδε.* semper enim in consi-
 liorum tractatione peritus senex notior est, homine flo-
 rentioris ætatis, cum plurimarum rerum cognitione va-
 leat, sic *Diodor. Sicul. l. 19. c. 34.* dicit. In omnibus sic
 comparatum videtur, ut plus reverentiæ & honoris gran-
 dioribus natu, quàm minoribus exhibeatur: & *Oppianus
 balient. l. I. γῆρας γὰρ ἐναΐσιμον ἀνδρα πίθησι* Senectus ido-
 neos vel venerabiles viros reddit. Antiquitate edoce-
 mur, Græciæ & Asiæ urbibus maximè æstimatum, sub
 laureati capitis senilis effigie signare amplissimum senatus

ordinem, quem sacrum vocarunt exinde, *vid. Ezech. Spanbeimius diff. de prest. & usu Num. V. pag. 412.* Quamquam depontanos & valetudinarios senes, nec laboribus atque molestiis sustinendis aptos excludamus, unde & Romanorum tempore nemo in senatum coactus sexagenarius, teste *Seneca lib. d. V. B. c. ult.* qui depontani dicti, quod à publicis oneribus & suffragio quod per pontem (h. e. mensam angustam, cui suffragia ista imponebantur) ferebant, essent immunes; *Hippolit. tr. de Consil. & concil.* utique de talibus senibus, qui firmitate adhuc sunt robusta, consilioque pollent prudenti, *Marci Aurelii Imperatoris*, unum pedem jam in cymba Charontis habentis, verba laudanda ad filium Commodum: *Viros tibi, dicebat, relinquo experientes, & natu grandes, quos consiliorum & laborum socios habeas: nihil enim Principi honestius quam senum gaudere comitatu.*

§. XIV. Hac in parte Indorum mores correspondent, qui nullam ætati senum prærogativam tribuunt, nisi prudentia excellant. *Strabo l. XV.* hinc *Quintilianus Inst. Orat. l. 2. c. 1.* non id æstimandum, ait, cujusquisque sit ætatis, sed quantum in studiis jam effecerit. Ex Jure docemur *Honorium* puerum Consulem à Principe creatum fuisse. *vid. l. 14. C. de relig. & sumt. fun. l. fin. 4. C. de Privil. eorum qui in sacr.* sic A. B. decimo octavo anno ad Electoratum admittit. Audiamus & verba *Chrysostomi Homil. 1. Timoth. 2.* Complures, inquentis, sæpe senectutem admirantur, alii è contra juventutem efferunt laudibus, ita ne ipsis ætatibus deest mœroris occasio. Nam cum ætatis gratia contemni nos videmus, senes tunc esse malleamus, cum verò jam canis caput aspergitur, juveniles suspiramus annos, innumeræque se doloris causæ undique ingerunt; inde

inde *Varro de re rustica l. 2. c. 2.* ea ætas melior, quam sequitur spes, quam ea, quam mors.

§. XV. Hæc jamjam enarrata fundamenta sunt *aucupii Fame* in se considerati, ut autem eò firmiora sint, auctoritate superiorum muniuntur, & quo magis excolantur, certum imponunt præmium, hinc dicitur rectissimè: Magistratus & Principes columnas esse, quibus Justitia stabilitatur, certis sc. super *Famam* positis legibus: & sicut leges ab imperiali splendore proficiscuntur §. 3. *proëmiî Inst.* ita & *Fame* defensio ab imperiali procedat voce, inde, sicut Justitiæ, ita *Fame* dicuntur Sacerdotes & Senatores, quod *Cicero de Republ. dicit*: Non solum Principem alendum esse gloria & favore populi, sed & ipsum famæ quàm diligentissimam habere debere rationem: quam & observatam à Justiniano demonstrat *l. 2. § ult. C. ne Fiscus vel Resp. Procurat.*

§. XVI. Ex his non immerito colligitur, utique aucupium Famæ maximopere æstimandum, adeò, ut non inaniter dici poterit, unicum idque summum debere esse Politici studium de aucupio Famæ; ex quo simul apparet, an pro summo hac in vita sit habendum bono? Philosophus *l. 1. Eth. c. 4. §. 6. hac de quest.* ita; Τοῖς μὲν πολλοῖς ὁ βίος ἀπολαυστικός τῶν ἔστιν, ἢ κατὰ σῶμα ἡδονή, ἢ πλεῖστον, καὶ τὰ χεῖματα, τοῖς γὰρ πολιτικοῖς ἡ ἀρετὴ, ἡ τιμὴ, τοῖς γὰρ σοφοῖς τοῖς θεωρητικοῖς ἡ ἰδέα, singulis ferè sectis singulas felicitates summas attribuens; ast moralis felicitatis summæ requisita cum non lateant repetere ea licet ex *Zapfii tab. Eth. Pol. Stahl. tabb. Thomasi. Libenthal. Coll. Eth. Ex. 2.* aliisque innummeris.

§. XVII. Ex his apertissimè constat, Famam minime summum B. esse posse, ob varias rationes: non enim est
bonum

bonum *δὲ καὶ οὐκ* nec *δυσφαιέτω* nec *ἀγαπητὸν*, interim tamen
ejus præmia esse Famam, Laudes, Honores, Nobilitatem,
magni morum Censores recte æstumant. *Casellius Syst. Eth.*
d. 3. c. 2. art. 1. in nostra quamquam sit facultate, bonam
famam, honores, gloriam, per specimina virtuosa nobis
comparare, & sicuti venditor merces suas quanti vult, in-
dicat, pro lubitu quilibet sibi valorem ponere possit. Pu-
fend. *de J. N. & G. l. VIII. c. IV. §. 2.* tamen pretium mer-
cium ultimatò ab emtore definitur; ita, quanti quis aliis
videtur, penes hosce est determinare, hinc quanticunque
quis se ipsum æstimet, tanti tamen est, quanti æstimatur
ab aliis *Hobb. Lev. c. X.* & sic fundamentaliter nobis insit,
non tamen practicè; ita, ut à nobis divulgetur, id quod
illustrat *Christ. Itterus Tr. de Honor. s. Gradib. Acad. l. 2. §. 2.*
p. 7. non prolabimur, inquit, eò, ut in honorum adeptione
positam dicamus felicitatem summam; virtutem enim
sectari nos oportet: & *Casellius in Syst. Ethic. disput. 8. art. 2.*
quest. 2. monet; quilibet ergò virtuti studeat, & quantum
potest, omnia ea fugiat, quæ maculam inurere possunt,
quod si enim tunc rumor malus forte fortuna probum
etiam virum excipiat, ob tranquillitatem animi, consci-
entiæ testimonium, tantum abest, ut moveatur, ut potius
gaudeat, & inimicorum invidiam confundat: quare etiam si
virtuosissimi simus, non tamen æstimationem ex virtu-
tibus possumus ponderare, unde expectandum, quid alii
judicent de nobis.

§. XVIII. Sed novus subnascitur scrupulus, ex eo,
quod *Cic. 15. Ep. 4. ad Caton.* negat, se unquam gloriam pu-
tasse expetendam; hinc non immerito quæritur, an Fama
aucupanda; ex antea dictis in proëmio patet, Famam præ-
mium virtutum esse, hinc hinc merito ab iis qui Rempubl.
admini-

adminiftrant, appetitur. Potiffima autem vitæ Civilis pars est ipfa Iprudencia, quæ & fcientia & fapientia Civilis aliàs appellatur, quæque Rempubl. tuetur & confervat; laude ergò dignum eft honoris defiderium & testimonium in omnibus iis, qui Rempubl. gubernare debent, quod illius vitæ proprium erit; fed & illos qui honores appetunt laudari, eos verò, qui negligunt, reprehendi folere, testatur Philofophus, fiquidem teſte Tullio *l. i. Offic.* negligere, quid de fe quifque ſentiat, non ſolum arrogantis, ſed etiam omninò diffoluti animi eft; hinc & crudeles eos appellat *Auguſtinus, qui confidentes conſcientiæ Famam negligunt*: Siquidem propter nos ipſos conſcientia, propter proximum fama nobis eſt neceſſaria, hinc *Syracid. in Eccleſiaſt.* melius, inquit, bonum nomen, quam divitiarum copia; & *D. Paulus Apoſt.* Episcopum habere debere dicit, bonum testimonium ab extraneis, ne in opprobrium ceu laqueum calumniatoris incidat.

§. XIX. Imò honor non ſimpliciter bonum, ſed divinum bonum vocatur à *Platone*: *Θεὸν ἀγαθὸν ἡ τιμὴ.* conſentiente *Hom.* *Τιμὴ δ' ἐκδίδωκεν*; id quod ex cauſis apparet, quæ eſt virtus, cujus præmium eſt honor, *fama*: propter virtutem autem laudamur & in virtute rectè gloriamur. Tantum ergo abeſt, ut Fama, quæ ex virtute deſcendit, ignominia aliquam afferat labem, ut ipſa potius virtus honorem velit atque deſideret? quid enim ex virtute malum oriri dicamus? & an virtuti malum præmii loco tribuamus? contrarium rectè *Plutarchus* defendit his verbis: Nemo curans gloriam bonam evadet malus, nam juxta *Ovid. l. 5. Trift.*

- - - *Non parvas animo dat gloria vires
& fecunda facit pectora laudis amor.*

Sic eſt: trahimur enim omnes laudis ſtudio, & optimus
D
quisque

quisque maximè glorià ducitur, eaque semper virtutis resonat imago.

§. XX. Quicquid etiam in contrarium proferant Anabaptistæ, dicentes: DEUM solum esse honorandum, *Apocal. 4. v. 11.* tritissima enim distinctio, qua alius erit honor, qui DEO, alius qui hominibus tribuitur, omnes eorum insultus destruit, adeò autem perversi animi sunt ut omnes titulos, respectum & reverentiam magistratibus etiam superioribus denegent contra expressum DEI præceptum *Rom. 13. v. 1.* id quod immodestis passim apparet actionibus, cum enim *Anno 1635. Philippo Landgravio Hassiæ* Monasterii literas misissent, tali inscriptione usi; *Unsern leuem besondern/ Leve Lips/ gy wetet ohn allen Dwivel &c.* & miror, cur non Tuissatione usi; Usi tamen in literis Episcopo Monasteriensi *Francisco a Waldek* missis, quarum verba: *Du Frantz von Waldeck solt wissen.* Nec Zwinglius modestioris fuit farinae, quod apparet ex epistola Principibus missa, cujus stylus talis: *Verzeihet mir liebe Herrn! daß ich euch den rechten Titul nicht gebe/ denn die Fenster sind auch Durchleuchtig;* stolidi excusatio.

§. XXI. Nostrum autem assertum non destruit, (1) quod fama, ut ex hominum voluntate, etiam interdum falsa intermistâ relatione dependeat, minimè firmum quid in se continere possit, hæc enim si attendenda nil aggrediendum, nil tentandum, vid. *Caselius Syst. Et b. disput. 8. supra §. XVI. alleg.* & falsum est, nil firmi habere famam, fontem æternitatis cum habeat, ex quo exilit, virtutem sc.

§. XXII. Nec (2) facit, quod invidiam & superbiam comites habeat, imò multa afferat pericula, exempla utriusque in Livio *l. 3. & l. 6.* extant, nec ullo enim modo tolli potest appetitus veri honoris, & aucupium famæ licitum, licet

licet Zizanium superbiæ & impressi fastus sese non rarò immisceat, cum juxta *Philosoph. 4. Eth. 3.* Χαῦν ὅτιν ὁ μεγάλων αὐτῶν ἀξίων ὧν ἀξίον ἔστιν, ἢ λίθινον καὶ ἑαυτὸν ἀγνώσκον & eod. c. 3. stultos appellat, qui gestu aliisque modis famam captant. Ex sola itaque virtute hauriendam famam illicitum vocare, nemo sanæ mentis tutò asseret, id quod præclare præsagierunt templa Romanorum, quorum unum virtuti, alterum honori sacrum, cujus posterioris nullus aditus, nisi per templum virtutis. Iterum *Tr. de Grad. Academ. c. 2. §. 2. p. 7. Bodin. lib. de Rep. 5. c. 4.* nec dubitari potest. eos, qui appetunt honores, tale quid appetere, quod honorarium est S. B., ejusque splendorem auget, verbo: quod ad S. B. adjuncta referri debet.

§. XXIII. Male ergò Accursius & sequaces ejus interpretantur verba *l. 1. §. 47. de O. J.* non peti sed præstari solere, honestè quidem concedi, inhonestè verò peti facultatem de Jure respondendi; quâ sententiâ stante, omnes gradus, omnes Doctorum ordines aut tolluntur, aut, ut honestati contrarii, improbantur, quod sanè Accursio, ut Jcto haud levem famæ injecit maculam, unde etiam rectissimè à Zasio ad *d. l. 2. §. 47. de O. J.* notatus, ubi respondet, non peti, nisi sc. factis se talem comprobet idoneum, ut eâ autoritate præornetur, hinc etiam Accursii sententia à Bachov. *πρωτ. ad d. l. p. 126.* absurda vocatur, quamquam & Zasio sententiam *Feltmannus comment. ad d. §. n. 20.* rejecerit.

§. XXIV. Nec tandem movet, quod nonnunquam dignus & indignus sint in honore pares; quid enim de facto fit, aliud est, quam quod de Jure; hinc meritò cavendum, ne talibus facile tribuantur honores & præmia, si ea, quâ præditi esse debent, careant virtute, inde in tales *Taubmannus* eleganter.

Doct̃or palmare est ; sed deplumandus uterque est

Qui Doct̃orem auro vendit emitque suum.

*Doctrina & virtus pretium est, quo Doct̃or ematur,
Si res argenti est, morio Doct̃or erit.*

§. XXV. Ultimò placet apponere judicium *Jacob Le Bleu* diff. de Imperantium natura & off. tb. 44. quando quæstionem movet, an magistratus petere liceat? distingvit eleganter ita; si oneris pro publico ferendi gratia magistratus appetatur, licitum esse, si dignitatis aucupandæ ergò principaliter desideretur, negativam amplecti religio non est, maximè si id modis fiat improbatis & d. D. tb. 47. sic pergit: *Nonnulli prudentia actum dicentes, non immisceri publicis negotiis, difficultatum flexibus periculorumque undique involutis; modestiæque vano haud allici dignitatis splendore: Probitatisque ac moderationis argumentum, indignum se majoribus profiteri officiis, atque ambitionem gloriæ insolentis rectæ rationis otiique objectione nituntur: utrumque culpationem mereri dicentes: ad quæ & nexus accedit, quod quisque Patriæ communi obstrictus sit: hinc Plato censuit, bono Civi conveniens esse, non immunem esse à publicis officiis. Epiphonematis loco verba Ciceronis in Pisonem adjicere placet: Angusti, inquietis, animi est ac demissi, honorem dignitatemque contemnere, nam ut levitatis est, inanem aucupari rumorem, ut omnes umbras etiam falsæ gloriæ consecrari, sic levis est animi, lucem, splendorem fugientis justam gloriam, quæ est fructus veræ virtutis honestissimus, repudiare.*

§. XXVI. Posito jam fundamento nunc solliciti erimus de personis famam aucupantibus: hîc repetenda quæ antea dicta: præmia scilicet & pœnas Reipubl. fundamenta

menta duo esse, quibus nititur. *Bodinus L. 8. de Rep. c. 4.* Fama autem præmium est; illa verò præmia, ut ostensum, ex virtute fluunt, consequens igitur est, hominem, eumque solum esse adæquatum circa aucupium Famæ subjectum, quod considerandum vel in se & simpliciter, vel qualitative, quatenus scilicet aptus vel non aptus homo, dignus vel indignus aucupio Famæ judicatur.

§. XXVII. Prima autem hominum divisio est in masculos & foeminas; & cum sciamus, nominatione hominis foeminas comprehendi omni Jure *l. 152. ff. de V. S. l. 3. §. 1. ff. de lib. hom. exhib. Gæd. Tr. de V. S. in l. 1. n. 30. 35.* quod etiam præsumendum, modo reperiatur *si quis. l. 1. ff. de V. S. l. 45. ff. de Legat. 2.* non possumus illas ab exercitio virtutum excludere, cum consuetudine quorundam locorum doceamur, mulieres ad Reipubl. gubernationem admitti. *Lips. 2. lib. Pol. c. 3. n. 13. Piccol. gr. 6. c. 10.* ex privilegiis quoque interdum præ masculis melioris censentur conditionis *l. 3. & autb. sequ. C. de Custod. Reor. l. 5. §. ad filias C. ad L. J. Majest. l. 12. ff. de St. H.* in quibusdam verò par utriusque conditio *l. 4. C. de lib. præterit. Carpz. de J. foem. Brückmann. de differ. utr. Sex.* regulariter tamen remissioris sunt gradus & imbecilliores, *l. 4. de sponsal. l. un. §. 15. C. de rei uxor. act. & judicio & consilio. Tiraq. l. 1. con. n. 70. seqq.* cum multoties contra propria deprehendantur laborare commoda. Hinc ab officiis publicis removentur *l. 2. ff. de R. J. l. 9. ff. de St. Hom.*

§. XXVIII. Quicquid autem *Petracha l. 2. de remed. utr. fort. Dial. 32.* de mulierum superbiâ, *Aristot. l. 9. de hist. animal.* de earum crudelitate; De dolo & perjurio *Alber. in l. 4. C. de spons. Bart. in l. 101. §. 3. ff. de Condit. & De m.* De avaritia *Tiraquellus l. 9. con. n. 44.* adeò, ut pro

miraculo habeatur, si mulier donaverit *Bald. l. si à sponso C. de donat. ant. nupt.* de loquacitate *Augustinus de Civ. Dei c. 19.* quicquid hi omnes dicant, experientia tamen evincit, non tantum piissimas, fortissimas, eruditissimas, castissimas, temperatissimas, prudentissimas, ut olim ita etiamnum hodie inventas matronas, quæ mares virtutibus vix credendis superarunt longe, hinc etiam earum famam perpetuò florere infra demonstrabimus.

§. XXIX. Supra autem dictum, hominem solum esse subjectum verum aucupii famæ. Hinc excludenda bruta, quippe quibus nulla rationis scintillula, sed saltem simulacrum & analogia relicta, unde aliud est virtuosè, aliud virtuosa expedire: Facile ideò apparet, quid de *θηροφιλία* statuendum, cujus omnes historiæ plenæ reperiuntur, *Ælianus hist. animal. l. XII. c. 34.* memorat, apud *Pbryges* capite pœnas dedisse, qui bovem aratorem occidisset, & hoc etiam *Ælianus hist. var. l. V. c. 14.* & *Schefferus de Leg. Attic. p. 398. ad eundem*, attribuit *Atheniensibus*, quibus lex edita, qua boum mactatio penitus interdicta, quæ hujus tenoris: Βῆν ἀρέτην, καὶ ὑπὸ ξυγρὸν ποιήσαντα σὺν ἀρέγῳ, ἢ καὶ σὺν τῇ ἀμαξῇ, μηδὲ τῷ τοι θύειν, ὅτι καὶ ἔτι εἴη ἂν γεωργὸς καὶ τῶν ἐν ἀνθρώποις καμάρτων κοινῶς. Romanos quoque die dicta damnassee, qui bovi eadem intulerat, inque exilium egisse, tanquam colono suo interemto. *Plinius Hist. Nat. L. VIII. c. 45.* de Canibus & gallis eleganter *Ælian. d. l. VIII. hist. var. c. 4.* ita dicens: Πολιάρχον Φασί τὸν Ἀθηναῖον εἰς τοσούτον παρελθεῖν τρεφῆς, ὥστε καὶ κύνας, καὶ ἀλεκτρυένας, ἐπείνους οἷς ἔχαιρεν, ἐνκομίζειν ἀποθανόντας δημοσίᾳ, καὶ ὅτι τὴν ἐκφορὰν αὐτῶν παρὲκάλει τὰς φίλῃς καὶ ἔθαπτεν αὐτὰς πολυτελῶς, καὶ ὀπισθήματα αὐτοῖς ἀναστήσας, ὀππυργήματα κατ' αὐτῶν εἰκύλαττεν. sc. *Poliarchum Atheniensem*,
ajunt,

ajunt, eò luxuriæ pervenisse, ut canes etiam & gallos, quibus delectatus fuisset, mortuos efferret publicè, & amicos convocaret ad funus, splendideque eos sepeliret, atque erigeret in illorum monumentis columnas, quibus epitaphium illorum insculperat ipse.

§. XXX. Sed placet hîc parem inferere historiam, à magnæ auctoritatis Viro mihi nuperrime relatam. Erat scilicet non ita pridem Nobilis quidem luxuriosus, quam maximè in canes, quos delicatissimis nutriebat cibis, ornatissimis lecticis imò holosericis sustentabat, pretiosissimis collaribus auro, argento, adamantibusque rutilantibus exornabat; Harum bestiarum unam mortuam in cœmeterio, quanquam non apertè, singulari devotione & veneratione sepelivit. Hoc cum ad Pastoris pervenit aures, coram se vocatum Nobilem examinat, additis minis, quod Consistorio denunciare vellet. Nobilis anceps hærens, adamantinum collare secum sumserat, cumque stolidam suam orationem explicationem neutiquam videret, pergit; *Istum canem adeò rationalem fuisse, ut vix credi posset: ex hoc autem apparere, quod moriens interrogatus cuinam præsens collare legare vellet, an Domino Pastori? Nutu id confirmasset; quapropter ut traderet, attulisset; Facta sic traditione, res ut odiosa, perpetuo silentio commendata.*

§. XXXI. De Elephantis, qui à Regibus Siam ultra modum adamati, regioque cultu adorati Schoutenius in *Descript. Reg. Siam. c. de Eleph. p. 757.* Feles ap. *Ægyptios* in pretio fuisse *Did. Sicut. 1. c. 87. p. 75.* recenset. *Auger. Busbequius Ep. de legat. Turc. pag. m. 112.* ita: Canis apud Turcas obscænum & impurum animal habetur, ideoque domo arcent: in ejus locum succedit felis, multò castior & (ut videtur) verecundiâ quadam & pudore præditus; quam consue-

consuetudinem confirmant exemplo Mahumetis Legislatoris sui, cui sic felis fuit in deliciis, ut cum lectitante eo in mensa, super manicam ejus obdormivisset, atque eum tempus ad rem sacram vocaret in templum, abscindere sibi manicam maluerit, quam feli somnum turbare: Exemplum quoque de Veneto aurifice, qui delectatus aucupio coeptam avem januae affixerat, cujus rei ergo à Turcis ferè occisus. De avibus plura *ap. Laert. l. IV. in vita Arcesilai Plin. H. N. l. X. c. 22. Franz. H. A. P. 2. c. 9. n. 4. Vossius. Idolol. l. 3. c. 84.* ast, quicquid sit, nunquam tamen evincunt, virtute prædita bruta, sed ἀνάλογα possidere, quapropter redeamus ad homines.

§. XXXII. Considerandi autem nunc veniunt *qualitative*, quatenus scilicet capaces vel incapaces aucupii famæ judicantur. Qualitas autem alia est corporis, alia animi: Corporis est, quâ sunt homines vel puberes vel impuberes, & hi, vel infantiae vel pubertati proximi: pubertatem determinatam deprehendimus *pr. 7. quib. mod. tut. finit.* ad annum scilicet 14. in masculis, ad 12. in foeminis: pubertatem excipit Minorennitas *de qua t. t. de Minor.* Supra autem dictum, quod ætas non respicienda. Quanquam *Claudius Cesar* in numerum Patritiorum acciverit vetustissimum quemque ex Senatu *Tacit. l. 4. annal. Tiberius Cesar* in senatu oratione monuerit, ne quis in posterum mobiles adolescentum animos præmaturis honoribus extolleret. *Id ibid.* id quod observatum dicit *Plinius l. 3. Ep. Justus Lips. & H. Arnisæus*, ut patet ex *Gerhard. quest. Polit. Dec. 4. quest. 3.* juvenes excludant à dignitate consiliariorum, quod licet adsit ingenium capax ac prudentia rerum gerendarum sufficiens, autoritate destituantur, juxta proverbium: *Plus valet umbra senis, quàm furor & gladius*

gladius juvenis: præprimis cum consiliarius pars corporis
ipforum Principum censeatur. *l. 5. C. de L. Jul. Majest. C. si
quis 6. q. 1. c. felices. de pœnis in 6.* unumque corpus cum
Principe constituent *l. 8. C. de dignit.* hinc Principes salutis
appellantur à *Cicer. Orat. de arusp.* Sed cum ea intelli-
genda sint cum grano salis, inde non mox juniores ab
aucupii Famæ personis capacibus excludamus, sequimur
hâc in parte German. istud, *Alter hilfft vor Thorheit nicht.*
Et notus de juvenibus versus:

Ante annos animosque gerunt curasque viriles.

Nam *Valerio Corvino, Nario, juniore Scipioni Affricano, Pom-
pejo Magno, Nerva, Octaviano, Augusto,* allisque innumeris
ob singulares scientias ante tempus honores collatos com-
pertum *vid. l. 1. §. 3. ff. de postuland. & l. si servum §. sequitur
de V. O.*

§. XXXIII. Non itaque sit incessus ejus tardus, nec
concitatus nimis, nec vacillans, sed gravis, & tamen non af-
fectatus *Hippol. à Collib. in Pallat. p. 304* non vastus, nam ex
hoc concluditur ingenium retusum & hebes non tantum,
sed & habilitate destituti videntur tales ad omnem agilita-
tis exercitationem necessariam. *Castilion. de aul. L. 1. p. 33.*
totius corporis motus non levis, non rusticus, non petulans
aut palæstricus consuetudine assumatur, sed gravis; sit
decens habitus, gestus simul cum decore sermonis con-
gruens: ita, ut nec pedibus nec manibus gesticuletur,
sed oculis intentis secum loquentes audiat. *all. Hipp. f. 324.*
vestitus suum decorem suosque limites habeat, hinc *all.*
Hipp. à Collib. f. 325. deprehendit tales, qui mulierum, vel
potius meretricum instar, cincinnis crispatum capilitium
gerunt, & barbam, & se mulierum ornatui imò & voci
accommodare solent, nam: Quicquid est boni moris, ex-
tingui-

tinguimus levitate & politura corporum, muliebres munities antecessimus, colores meretricios, ne matronis quidem induendos, viri sumimus, verba *A. Seneca l. 7. nat. quest. c. 31.*

§. XXXIV. Qualitates animi quod concernit, deprehendimus vel Nobiles vel Plebejos. Nobiles autem vel genere vel virtute, ubi distinctio inter talem quoad nomen, & quoad rem probè observanda; nam juxta *Juvenalem Satyr. 8.*

*Quis generosum dixerit hunc, qui
Indignus genere, & præclaro nomine tantum
Insignis?*

Non enim est virtus Nobilem nasci, sed nobilem se facere. Vera enim nobilitas non ex sanguine tantum & carne, sed ex virtute animæ accipit formam & characterem. *Johan. Alexand. ap. Baron. t. 8. annal. ann. 620.* Quid prodest ei, quem sordidant mores, generatio clara? aut quid nocet illi generatio vilis, quem mores adornant *Chrysostom. in Matth. Ulpianus, teste Lamprid.* quamquam origine non satis nobilis, ut qui Syrus ex Phœnice esset, tamen ejus virtutis honor habitus est, ut Imperatoris Alexandri tutor esset, ejusque consilio Romanum administraret Imperium. Sic *Carolus Burgundia* seriò id operam dabat, ut non tam excellenti Nobilitate, quàm virtute viros circa se semper haberet, præclare dicens: ab his pendere Principis felicitatem *Comin. l. 7. Comment.* Tantum enim quis nobilior, quantum & moribus probis & luculenta facultate reluxerit juxta id *Juvenal. Satyr. 8.*

*Malo pater tibi sit Thersites, dummodo tu sis
Æacide similis, Vulcaniaque arma capeas;
Quam te Thersita similem produxerit Ajax.*

§. XXXV.

§. XXXV. Hanc qualitatem acquirit quis Educatione & disciplinâ, quæ mores faciunt; apud Platonem educatus puer, cum ad parentes reversus, vociferantem audiret patrem: Nunquam hoc, inquit, apud Platonem vidi. *Erasm. l. 6. ἀποφτ.* prodest quidem bona natura; sed tum maximè, cum honestâ educatione flectitur *Hipp. à Collib. in Palat. f. 308.* idque procedit, si ad decorum & ornatum vitæ, nempe morum concinnitatem se quis accommodet: Nam quemadmodum pulchritudo corporis aptâ membrorum compositione movet oculos & delectat: Sic & hoc decorum, quod elucet in vitâ, incessu, motu, gestu, sermone placido vestimentorum ornatu vid. *Hipp. p. 323.* ut autem vinum austerrum non est aptum portioni, sic mores agrestes hominum conversationi. *Socrat. apud Stob. Serm. 2. de imper.*

§. XXXVI. Persona capacitatem ad aucupandam famam quam maximè consequi potest, si pia existat: nam pietas lapis est triangularis, in quem fundandæ omnes nostræ actiones. *Did. Saredr. Symb. Pol. 25.* Theodosius Imperator filiis suis moriens nihil aliud mandabat, quam ut veram pietatem integram servarent, per quam eos assererebat pacem habituros, bella sopituros, & victoriam à Deo consecuturos. *Niceph. L. II. hist. c. 1.* nam qui inter alios regnum exercere vult, debet esse tanquam Deus inter homines *Stob. Serm. 46.* id quod etiam Ethnicus *Philosophus* probè scivit. *πρωτος, ajens, ἡ δὲ θεὸν ὁπτιμέλεια l. 7. Pol. c. 8.* nec frustra; sic ex historicis docemur, intuitu pietatis principibus quibusdam in morbis curandis concessas esse virtutes. *Carol. Tapia in rubr. ff. de Const. Princip. de Hispaniæ Regibus,* quod virtute quâdam hæreditariâ Dæmones ex corporibus expulerint. Reges Galliæ virtutem habere dicuntur, ut, quoscunque strumis laborantes attigerint, sanos reddant *Comm. l. 6.*

Reges Angliæ ab Eduardo sancto peculiarem morbos sanandi habuisse potestatem refert *Gregor. Lilius in Chron. Angl.* Pyrrhus Epirotarum Rex in dextro pede pollicem habuit, cujus tactus lineosis medebatur, quem cremari cum reliquo corpore non potuisse, *Plinius* narrat. Vespasianus à natura donatus fuisse legitur *apud Bellarminum l. 4. de not. Eccl. c. 14.* ut tactu & saliva pluribus morbis mederetur. Exempli loco sumant Jobum, qui à DEO T. O. M. ipse laudibus exornatus ob singularem pietatem, adeò, ut sui similem in tota Regione non habuerit *Job. 1. & 2.* & quid ni? cum Timor Dei hominum custodiat societatem *Lactant. L. de ira c. 12.*

*Crede DEO te, remque tuam & spe falle dolorem,
Eventus pia vota dabunt prece victa secundos.*

Dur. de Pascol. in aul. Polit. tb. 27. p. 15. Ut enim qui domum moliuntur à fundamentis: sic nos, qui Rempubl. à fulcro velut basi ejus, religione oriri debemus. Sine ea non princeps officium, non subditi faciunt: sine ea societas non erit, quia non fides, non justitia, non virtus, sed fraus, licentia, protervitas, uno verbo, confusio hominum ac rerum. Quod frenum erit peccaturis? quis metus satis validus? nam externum illum, qui à pœnis aut morte est, multi contemnunt, & desperatio impetus, aut iracundia, eò ducunt. Esto igitur vinculum & firmamentum reipubl. Religio *Just. Lips. monit. Polit. c. 1.*

§. XXXVII. Supra autem pro fundamento adduximus animum inconcussus, illecebris & terroribus superiorem, quare & in persona capaci aucupii famæ desideramus immotum, non timidum: nam ejus animus, qui famam quærit, nil extimescere, nil quod homini accidere potest, intolerandum putare. *Cic. de Offic.* Nulla quidem vis est, quæ

quæ non ferro, aut viribus frangi possit, aut debilitari: at vincere animum qui potest, non modo cum summis viris comparandus, sed & Deo similis habendus est. *Id. lib. 3. de finib. bon. & mal.* fortis itaque esse debet: qui enim tali est ingenio, ut veritatem spe certâ & incertâ lucri liberè profari non audeat, hunc proditorem dixerim cum *Dur. de Pasc. in aul. Polit. tb. 61. 62. p. 25.* de Ghilbudio hæc habentur: cum à Justiniano Imperat. Illyrici præfectus esset constitutus, ut ab Istri transitu Barbaros prohiberet, adeò intrepidum imò formidabilem iis fuisse, ut nemo Illyrici Præfecto superstite, ausus fuit Istrum tentare, eò autem mortuò omnes non modò Illyricum, sed & Thraciæ partem ac Macedoniæ infestare cœperint. *Procopius l. 3. Gottb.* & subjungit: Σύμματα τε ἡ Ρωμαίων ἀρχὴ ἀνδρὸς ἐνὸς ἀρετῇ ἀντίρροπον γενέσθαι οἱ τῷ ἔργῳ τῷ τῷ, ὅδαμὴ ἰχνοῦ. Idque multo magis essentielle est ejusmodi hominis, quī fortitudine famam aucupatur, ut fortitudine quoque ostendat, se talem præstare posse, qualem se jactet: *Nihil enim Reip. damnosius, nihil homini turpius, quam si illius fidei credatur exercitus, qui in imperando primas in bello sibi vendicat: ubi ad manus ventum est, post principia sibi cadet loco ut loquitur Antonius Guevarra in horolog. Princ. l. 1. c. 3.* Unde Duces Romani pro exercitu se devoverunt: talem devotionis formulam *Livius Lib. 118. describit: Jane, Jupiter, Mars, Quirine, Bellona, Lares, Divi novensiles, Dii indigites, Divi, quorum est potestas nostrorum, hostiumque, divique manes: vos precor, veneror, veniam peto, feroque, ut P. R. Quiritium vim victoriamque prosperetis: hostesque, P. R. Quiritium terrore, formidine, morteque afficiatis. Sicut verbis nuncupavi, ita pro Rep. Quiritium, exercitu, legionibus, auxiliis, P. R. Quiritium, legiones auxiliaque hostium mecum Diis manibus, tellurique devoveo.*

§. XXXVIII. Famam tentans non debet esse avarus, sed liberalis; latissimè enim nomen suum beneficentiâ spargit, nequaquam tamen prodigus, aut profusor, nam: celuy, qui donne beaucoup, n'est pas si liberal, que celuy, qui donne avec prudence. Du May. nec superbus, sed magnanimus, nec etiam pusillanimis; ita enim plerumque in magnis ille contemtor animus & superbia, commune nobilitatis malum. *Salust. in Jugurth.* at impetum talis premar, & nôrit, modestiæ famam neque summis mortalium aspernendam, & à Diis æstimari *Tac. l. 15. Annal.* magnanimitas quidem esca est ad insolentiam: *Alsted. Encycl. syst. Eth. pag. 2085.* cum autem Magnanimitas splendor quasi virtutum sit. *Arist. l. 4. Eth. c. 3.* pusillanimitas verò vitium animi, quod neque fortunam, neque honorem, neque ignominiam perferre potest, meritò illa præferenda. Hinc Angelilaus laudandus, qui in adversis vel metu eorum, animo fuit intrepido, rebus secundis dimisso. *Loccen. de ordin. Rep. l. 2. c. 19. 15.* is enim verè Magnanimus dicendus, qui in infortunio ita se gesserit, ut non possit videri quali uteretur. Car les grands sont estimé Soldats, & Capitaines, quand ils peuvent montrer, dans les dangers, qu'ils sont intrepides, & en tout temps, qu'ils sçavent conduire & conserver les armées. Du May, utique ergò vituperandus Rex Galliæ Ludovicus, qui Corterii Medici objurgationes, quas vix mediastinus ferret, stupidâ tulit patientiâ *Comin. referente l. 10. comm. f. 702.* nec Lampadius Imperatoris Constantis præfectus, qui ægrè moleste ferebat, si non etiam, cum spueret, laudaretur, *Lencc. obs. Pol. 173.*

*Plus dimidio fallitur exciditque vero
Mirans sua soli comparans se ipsum.*

§. XXXIX.

§. XXXIX. Prudens verò sit famæ cupidus, omnes cum virtutes ad præscriptum & rationem prudentiæ constituentur. *Dan. Pythag. l. de prud. 5 bon. fort.* hanc Socrates animæ concinnitatem vocavit *Stob. Serm. de Prud.* ad hanc Prudentiam spectat, ut à conceptâ sententiâ commodè & cum certâ quadam autoritatis suæ observatione recedat, si tutiora melioraque agnoscat aliunde; ut Leges sui officii dextrè ad sua tempora accommodet, hinc prodest, simulare & dissimulare, cum abs his nemo possit regnare; apte tamen & decorè: οἱ γὰρ μετρίως χρώμενοι τῇ εἰργεῖα καὶ περὶ τὰ μὴ λίαν ἐμπεδοῦν καὶ φανερά εἰσωνεύειν, χαρίοντες φαίνονται: Ironica à veris distinguere, ne importunè circumveniatur, non enim omnia verba sunt Evangelia, & putat Saavedra, sobrium esse & nemini confidere, esse artus nervosque sapientiæ. Hac ex causa insipientiæ accusatur Gallia Legatus ad Carolum V. missus, cui post mortem Francisci Sfortiæ Ducatum Mediolanensem petenti, Regis sui nomine, Carolus V. respondit, *sibi idem placere quod fratri suo Regi Gallia placere videret*: quibus verbis imprudens legatus Carolum assentiri putat, idque ad Regem suum statim perscribit. At Carolus Ducatum Mediolanensem sibi non minus, quàm Gallo placere, ideoque à se retinendum sentiebat *Bes. l. 2. c. 18. p. 707. ex Cbytr. Sax. f. 500.*

§. XL. Personam haud minimè commendat, si sit urbana, hilaris; autoritas quidem servanda, rigor tamen iste temperandus comitate; elegans exemplum de *Alexandro M. Curtius*: Macedo fortè miles gregarius, vix se & arma sustentans, torpens frigore, in castra veniebat. Quò visò, Rex Alexander M. quanquam ipse tunc admotò igne refovebat artus ex sellâ suâ exsilivit, torpentemque militem & vix compotem mentis, demtis armis in sua sede iussit considerare.

Ille

Ille diu , nec ubi requiesceret , nec à quo esset exceptus , agnovit. Tandem recepto calore vitali , ut regiam sedem , Regemque vidit , territus surgit. Quem intuens Alexander : ecquid intelligis miles , inquit , quanto meliore sorte quam Persæ sub Rege vivas ? Illis enim in sella Regis consedissee capitale foret , tibi saluti fuit. Non tetrica aut horrida ; non enim insulsum hic nec obscœnum jocandi intelligimus genus , nec enim rebus seriis joci intermiscendi sed modestum illud interstitium , quo delectatur ipse alios que delectat , nam

Nec juvat assidue libros tractare severos

Bartole sive tuos , sive Galene tuos.

Sed libet ad dulces etiam descendere lufos ,

Atque animum doctis exbilarare jociis.

Modo medium fervetur *Diod. lib. 59* dicit , Callistenum Alexandro non aliam ob causam invisum fuisse , nisi quod extra modum jocos proposuisset. Vestinus , magnæ autoritatis Consul , Neroni perfamiliaris , tandem apud Neronem in odium atque exitium vocatus , quod acerbis facetiis ei illuisset *Tacit. l. 5. Annal.* aliud exemplum de Petro Danco Comite Scrimienfi , qui Vladislao Polonorum Regi admodum familiaris : cum totum diem cum suo Principe venatione consumsisset , sub vesperam in tuguriolum divertissent , & humi stratis penulis cubituri essent ; tum Vladislaus , mollius , inquit , nunc Petre , uxor tua cum Abbate Scrimienfi cubat , quam nos. Petrus reponit , & tua cum Dobesso , qui (juvenis non inelegans , quo familiaris Christina Vladislai uxor utebatur ;) ast Rex rem uxori detegit , quæ cupida vindictæ è filii nuptiis Petrum abreptum carceri inclusit , oculos effodit , linguamque præcidit. *Cromerus lib. 6.* Hilaris quidem esse debet , sed moderatè. Plura adhuc essent , consideranda

deranda circa personæ qualitatem, quā se capax aucupii
famæ subjectum reddere potest: Ast ne tempore abutamur,
cum præter omnem spem huic capiti immorati, sufficiant
hæc de fundamento & personis famam aucupantibus.

CAPVT III. DE OBJECTO AUCUPII FAMÆ. CONSPECTUS.

I. Divisio virtutum ubi de virtute heroicâ questio. II. Morales earumque divisiones. III. Pietas. IV. Iustitia cum extremis. V. Fortitudo ejusque vitia. VI. Temperantia. VII. Liberalitas. VIII. Modestia & Magnanimitas. IX. Virtutes intellectuales. X. Eruditio & scientia, ubi & linguarum cognitio. XI. Historiarum notitia. XII. Studia jucunda, ubi Mathesis, Poesis, Musica. XIII. Pictura. XIV. Artes illiberales earumque ulteriores divisiones. XV. Equitatio, Palestrica & sagittandi ars. XVI. Artes aliæ utiles & fuitiles. XVII. De Mercatura. XVIII. Virtutes Politicæ ratione negotiorum. XIX. Ratione personarum.

§. I.

Superiori capite pro fundamentis reputavimus ea omnia, quæ egregia, quæque notabile quid secum ducunt, propius autem ad rem accedamus, explicando, circa quod tales versentur res, quæ nomine virtutum veniunt & vitiorum. Possunt autem virtutes, quæ vitam communem exornant, & circa quas *Famam aucupaturus* versari debet, tribus classibus comprehendi. Sunt enim vel *morales* vel *intellectuales* vel *Politice*. *Morales* hominem faciunt meliorem & sanctiorem; *Intellectuales* doctiorem; *Politice* circumspectiorem:

E

Potest

Potest & ultimo accenleri *heroica virtus*, quâ homines admirabiles redduntur, cum autem ista virtus sit concessa hominibus divinitus, ad expedienda ea, quæ viribus humanis expediri nequeunt, propterea tam causa efficienti, (cum sit divinitus concessa, quo denotatur non tam occultus quidam raptus, quàm etiam naturalis indoles, cui Deus peculiari benedictione singularem & peculiarem honestatis ac divinitatis ardorem indidit, unde postea eximii & admirabiles ad maxima tentanda & perficienda impetus exsurgunt; inde talem imitari heroem, qui non eadem vi divinâ instructus, ridiculum;) quàm sine differunt; cum virtutes heroicæ tendant ad ea expedienda, quæ viribus humanis expediri nequeunt; cui non sufficit aggressus, sed potius egressus & eventus, qui conatui respondeat: Aliàs enim temerarius, pluribus impar, se opponens, prostituet se magis, quam famam aucupabitur: reliquæ cum virtutes crebris possint actionibus acquiri, nec etiam ultra talia facta, quæ hominum possibilitatem excludunt, extendantur: plures virtutum divisiones vid. apud *Laërtium lib. 3. § 7. de vita philosoph.* interim tamen heroum facta enarrare, iudiciumque de virtute heroica ponere non prætermitemus, quia hæc homines redduntur admirabiles.

§. II. *Morales* aut virtutes aliæ erga Deum alia erga homines requiruntur. Erga Deum pietas. Nam Deus fortunæ politicæ auctor, & moderator favet probis, deserit improbos. *Dn. Christian. Weise Introduct. Idea Statist. part. gen. c. 1.* aliàs virtutes in *internas* & *externas* dividuntur à *Lipso lib. Polit. c. gr. internæ* sunt pietas, iustitia, clementia, benevolentia, humanitas, mansuetudo, modestia, temperantia, frugalitas, castitas, providentia, prudentia, sapientia, peritia gubernandi Rempublicam, fortitudo, liberalitas, eruditio;

eruditio; de quibus singulis *Schönborn. 2. Polit. c. 22. 23. 24. 25. 26. usque 36. Keckermann. lib. 1. System. Polit. c. 3. per tot. quas omnes ita confusè reperire licet in Theatr. Polit. tripartit. Reinhardi Königs p. 2. c. 16. n. 2. adhuc aliter Dn. Job. Schilter. in manuduct. philosoph. mor. ad veram Jprud. tab. II. pag. 38. actionis, dicit, moralis, virtutisve vel officii species tres principales, secundum diversitatem objectorum, totidem his contrarii vitii. Itaque actio debet esse erga DEum O. M. pia, religiosa, quam informant præcepta Theologiæ naturalis, de Cultu DEI, & religione: hinc pietas & religiositas, cujus oppositum superstitio, Atheismus, Syncretismus, seu religio impura: erga seipsum sobria, quam informant præcepta Ethices de virtutibus seu moderatione affectuum circa bona corporis, vel fortunæ: erga alterum justa, quam informant præcepta æqui & justii, cum autem ab omnibus pietas primò locò posita sit utique primo loco erit pertractanda.*

§. III. Pietas autem versatur in agnitione & cultu Dei. Pietas enim servat, qui eum servat sedulò, cunctis enim præferenda tibi divinarum rerum cura, inquit *Aristot. Pol. l. 7. c. 8.*

Si faveat cælum, bene furculus arbore crescet,

Si faveat cælum, tu quoque magnus eris.

Divina autoritas hoc confirmat *Rom. VIII. 28.* omnia prospera eveniunt DEO colentibus, adversa aspernantibus. *Lib. lib. 5.* hinc D. Augustinus, paxillus, inquit, nisi bene fixus firmiter alicui fortiori adhæreat, omne, quod in eo pendet, dilabitur. Sic & homo, qui nisi conditori suo pertinaciter adhæserit, & ipse & omnis qui ei consentit, citò deperit. Ultriusque exemplum esse potest Salomon, qui tamdiu pacem ab exteris & amorem à suis consecutus, quamdiu hanc famâ pietatis se

dignum gerebat; ista amissa, ab infimo servorum contemni
coeptum; ita, ut causam præbuerit defectioni X. Tribuum.
3. Reg. XII. præcipua enim magistratus dicitur *Plat. 4. de
Legib.* & eximia res est, tum in aliis, tum maximè in Princi-
pibus religiosum esse, quod innuit *l. 8. C. de summ. Trinit.*
recte *Isocrat. in Busirid.* pietatis exercitio vera comparatur
autoritas; & omnis felicitas & prosper & exoptatus acqui-
ritur rerum successus *Liv. lib. 5.* quod ipse Deus T. O. M.
promisit; si audiveris vocem Domini DEI Tui, ut facias
& observes omnia mandata ejus, omnes benedictiones Tibi
Tuisque supervenient *Deut. XXVIII. 2.* nam pietate sublata
fides tollitur *Cic. 2. de nat. Deor.* tolle vinculum religionis,
& vita hominum stultitiâ, scelere, immunitate comple-
bitur, ait *Lactant. de ira Dei cap. 8.* cum nullum flagitium
aut facinus tam nefarium sit, quod non perpetret, cui Deo-
rum reverentia periit *Anton. Guevarra in Horol. Princ. Lib. 1.
c. 18. f. 63.* inde artem & scientiam communis vitæ & uni-
versæ salutis pietatem vocat *Farnesius Tr. de Perfect. Princ.
t. 3. p. 59.*

§. IV. Pietate consideratâ quæ erga Deum requi-
ritur, nunc etiam quæ circa hominem occurrunt, veniunt
observandæ virtutes, à *Dn. Weisio all. Introd. Idea statist.
part. gen. c. 1.* Fides & Justitia vocantur, fides quidem ideò
quia Civilis societas meris inter se pactis continetur, & ideò
directè ad Rempublicam faciat, quanquam & eodem gradu
justitia cum ea concurrat; si *Dn. Schilterum* verò seque-
mur, tunc virtutes, quas erga se ipsum quis exercere de-
bet, quæque in moderatione affectuum consistunt, su-
mendæ, posthac demum eæ, quæ erga alterum, quæque
ex præceptis Justi & æqui dependent, essent tractandæ; nos
misso hoc ordine, justitiam sociam pietatis constituimus;
Et

Et quanquam sciamus, justitiam esse congeriem omnium virtutum, ita, ut qui fortiter, modeste &c. vivit, justè vivere dicatur, hoc tamen secundum justitiam universalem procedit, cujus objectum sunt omnium singularum virtutum præcepta, omnes leges ad publicam honestatem, societatemque latæ. Quò positò nos non alienos à sententia Dn. Schilteri esse putamus, dum per justè vivere intelligit universaliter, specialiter autem justitiam nos intelligimus, quæ est habitus, vel constans & perpetua voluntas, jus suum cuique tribuendi; *pr. J. de J. § J. § l. 10. ff. eod.* quamquam & hæc definitio suas patiatur difficultates; suum autem cuique tribuere consistit vel in commutando vel distribuendo, idque vel juxta proportionem arithmeticam vel geometricam, prout id ab omnibus Moralistis, & JCtis longè latèque deducitur. Hæc autem juxta Platonem auro omni est pretiosior, sine quâ non solum Respubl. sed ne domus quidem constabit *Cagnol. de rect. Princ. educ. c. 23. f. 41.* unde à Cicerone omnium virtutum vocatur regina & Domina, cum justitiam exercere sit proprium Principum officium. *Hieronym. in Hierem. c. 22.* unde hodiernis moribus adhuc receptum est, ut, quando Equites aurati ab Imperatoribus vel Regibus creari solent, gladius evaginatus illis tradatur, eorumque humeri leviter eò perstringantur, cum monitione, ut justitiam foveant, viduas, pupillos, aliasque personas miserabiles à vi injuriæ defendant *Boter. lib. 3. de Orig. urb. c. 31. f. 932.* utique igitur justitia objectum aucupii Famæ erit, cum sit virtus, nullam autem esse virtutem, quin servandis augendisque Civitatibus aliquid afferat adjumenti, verba sunt *Bæcleri Inst. Pol. Lib. 4. c. 9.*

§. V. Fortitudo nunc sequitur, quæ κατ' ἐξοχὴν semper vittus vocatur, atque vel togata vel bellica est; illius usus

domi, in pace, & administranda Republ. hujus officium cum omnium terribilissimo, morte, rem habet, ad quam subeundam vir fortis incitatur. Nolumus hic controversiam de hujus virtutis præcellentia movere, an omnibus aliis anteponenda nec ne? affirmativam varii variis muniunt rationibus, partim, cum ejus usus sit maximus, eluceatque in rebus ponderosissimis, partim, quòd veteres tam, quàm & recentiores primam posuerint *Scal. Exerc. 266. & Exerc. 300. sect. 3. Liebenthal. coll. Eth. Exerc. VII. Schilter. philosoph. mor. c. 8. §. 1. Hornejus Civ. doct. de moribus. l. III. c. 5. hinc Agesilaus Rex interrogatus, utra virtus melior esset; fortitudo, aut justitia: nullam fortitudinis utilitatem esse, respondit, vigente justitiâ: Nam si omnes, inquit, justii essent, nihil fortitudine opus esset, nihilque ad profligandas injurias, ulla potentia: Cum ubi justitia sit, ibi nulla dissidia, nullæ similitates, nulla jurgia, nulla denique præjudicia vid. *Reinh. Königs Theatr. Pol. part. 2. c. 16. n. 13.* quam opinionem sequitur *Dn. Schilter philosoph. mor. c. 8. §. 1.* Sed quicquid sit, certum est, duo esse, quibus Respublicæ rectè gubernantur; domi concordia; foris fortitudo *Polyb. lib. 6.* rectè hæc in parte Machiavellus *cap. 21.* inter præcipua parandæ existimationis media, grandem expeditionem, rarumque fortitudinis exemplum requirit. Imò nemo magis Principem videtur incesto ore lacerare, quàm qui laudem illi tribuendo fortitudinem involvit silentio *Farnes. tit. 16. cap. 13. p. 378.**

§. VI. Aliud nunc aucupii Famæ objectum considerandum, quod circa voluptates corporis appetendas & fugiendas verlatur, & nomine *Temperantia* venit *Aristotel. 3. Eth. 10.* cujus species sunt frugalitas & castitas; quarum illa gulæ, hæc veneris cupiditatibus modum præscribit: Est autem hæc virtus omnium saluberrima, & tam publicæ
quana

quam privatae societatis inter homines conciliatrix. *Farnes. de Perfect. Princ. tit. 22. p. 452.* frugalitas iterum in abstinentiam & sobrietatem dispescitur, illa circa cibos, hæc circa potum occupata est; utriusque extrema voracitas, bibacitas, cibi & potus nimia abstinentia vocantur: castitatis autem, libido & stupiditas. De hujus virtutis commodo *Septalius. Rat. Stat. lib. 2. c. 18. p. 105.* sic: *qui sobrii sunt, ac vigilantes, haud præbent occasionem insidiis ac contemptui:* Libidinem autem fructum ex historiis colligere licet exemplo *Eduardi IV. Angliæ Regis*, qui in ætate florenti intemperantiæ poenas dedit, & repentino ferè morbo sublatus periit, filiis ipsius interemptis, & regni possessione ab ejus stirpe ablata, teste *Comineo Comment. lib. 10. pag. 863.* hinc Leges Naturæ & Civ. de libidine coercenda tam quoad adulterium, incestum, Polygamiam *Grot. de J. B. & P. 2. 5, Strauch. Diss. ad π. 2. 4. Schilter. Philosoph. mor. c. IV. §. 39. vid. t. c. ff. C. ad Jul. de adulter.* quàm scortationem; nam cum foeminâ communi qui consuescit, h. e. scorto, quia nec universalem nec specialem tñs pñs finem, quàm, ex lege Naturæ debebat, intendit, gravius delinquit, quàm, qui simplex stuprum committit; ubicunque autem finis tñs pñs negligitur, & lex naturæ & Civilis transcenditur, id quod stuprum simplex vocatur. vid. *Dn. Schilter. all. tr. c. IV. §. 41.* Frugalitati ergò in odium voracitatis & bibacitatis certæ datæ leges. *Rec. Imper. de anno 1500. 1530. 1548. sub tit. de Compotat. von Buttrinden/ Wesenb. in parat. ad L. Corn. de Sicar. n. 24.*

§. VII. Sed ad liberalitatem accedamus, quam *Diocletianus* primam Principum vocavit dotem. *Pompon. Latius in Dioclet.* quæ circa pecuniam mediocritatem servat. *Arist. 4. Eth. 1.* extrema ejus sunt prodigalitas, & avaritia; huic

huic cognata est magnificentia, hinc est quod *Machiavellus* c. 16. liberalitatem principi noxiam contendat, hoc cum ex captu plebejorum magis, quam philosophorum faciat, & potius de excessu loquatur, scilicet de profusione sumtuum in personas & res indignas futesque. *Agessilaus*, regis optimi officium esse, dicebat, quam plurimis subditos beneficiis afficere, in rebus, in quibus maximè civitati prosint. *Ludovicus I.* Ungariæ Rex nihil indignius molestiusque tulit, quàm beneficiâ & liberalitate vinci *Anton. Bonfin. decad. 2. Lib. 10. rer. Ungar.* quò majoribus autem quis à Deo ditatus bonis, eò majoribus sumtibus eandem exercere debet, si nomen liberalis & magnifici reportare intendit, hujus extrema sunt nimia profusio & intempestiva parsimonia eaque indecora. Ex hac virtute fluunt Leges circa donationes, ne ultra quingentos solidos extendantur §. 2. *J. de donation.* nisi cum insinuatione, l. 34. §. 1. & 35. §. ult. *C. de donation.* exceptis casibus in l. pen. *C. d. t. Nov. 51. cap. 2.* circa legata, quæ donationes etiam vocantur. §. 1. *J. de legat.* materiam Feudi; quippe quod beneficium expressè dicitur l. *Feud. 23.* inde fluunt leges sumtuariæ vid. *Rec. Imper. de an. 1500. August. Vindel. Tit. 22. §. 1. verb. Überflüssigkeit der Kleider und ander Köstlichkeit/ Recess. Imper. de an. 1530. Tit. 9. von unordentlicher und Köstlicher Kleidung* &c. Reipublicæ enim interest, ne quis re suâ male utatur, quo cives habeat locupletes. §. 2. *J. de his qui sui vel alien. Jur.* ibique *Schneidew. Brunnem. ad l. 25. ff. de hered. petit. n. 13. vid. Constit. in Ord. Polit. Elect. Sax. de An. 1661. tit. 14. per tot. Caspar. Klock. de Ærario l. 2. c. 97.* memorat, ejusmodi leges sumtuarias factas tectasque servari in Galliæ, Hispaniæ & Lusitaniæ Regnis, nec non in plerisque Italiæ civitatibus. Sic *Carolus IX. & Henricum III. Galliarum Reges* in nuptiis ne plus quam quam

quam tria fercula apponantur, præcipisse; statutâ in transgressores legis poenâ 200. librarum Parisiensium, inque eos, qui interfuerint, nec rem Cenſori manifestaverint, 40. librarum, refert *Job. à Chokier Thes. Pol. aphor. lib. V. c. 19. exempl. 4.* quas leges renovatas ab *Henrico IV. Gallia Rege* dicit *Klock. de Aërario d. l. n. 6.*

§. VIII. Succedit jam *modestia & magnanimitas*, quæ in honoribus expetendis etiam magnis observatur, cujus extrema partim ambitio, superbia, partim contemptus & pusillanimitas: Ast cum hæc ipsa virtus maximam partem nostrum dirigat scopum, nostræque disputationis basis sit meritò objectum erit, ex qua regulariter materia estimationis & famæ fluit, de qua *Wilb. Grot. c. 7. §. 6. Dn. Pufendorff. de J. N. & G. L. VIII. c. 4. §. II.* hinc ejus oppositum infamia *J. & F. D. Struv. 7pr. l. 1. c. 13. a. 4.* materia honorum huc pertinet, & *t. t. ff. de muner. & honor. & ambitus Philip. 4. Ecl. 93.* Sociam verò *mansuetudinem* habet, quam annectamus, cujus effectus in Jure in causis injuriarum, homicidii &c. occurrunt, cum ejus extrema sunt iracundia & lenitudo, iracundia iterum est triplex; Excandescencia, amarulentia & crudelitas. Ira autem objectum est mansuetudinis & clementiæ juxta *Arist. lib. 2. Rhet. c. 3.* meritò itaque, qui fervente ira delictum committit, puniendus, non obstante, quòd insano iracundus similis sit. *Test. Stobæo. Serm. 68.* tum in expresso *text. in l. 48. de R. J. exemplo l. 3. ff. de divortiis & l. 19. C. de inofficios. test.* contrarium probatur *l. 5. C. de injuriis l. 7. §. ult. de L. Jul. repet. cum Reip. interfit,* ne maneant delicta impunita *l. 51. §. 2. ff. ad L. Aquil.* id quod extenditur, quod nec ordinariam poenam effugiat delinquens; *Ord. Crim. Car. V. art. 37. 19.* Der einen Todschlag aus Eäheit und Zorn gethan.

§. IX. His ita peractis, nunc ad intellectuales progressum dirigimus virtutes, quarum juxta tritissimum terminum technicum *SISP A* quinque; prout autem alia in illa animæ parte, quæ ὁπσινομικὴ vocatur, alia verò in illa, quæ λογικὴ dicitur, reperiuntur, in speculativas & practicas dividuntur, quarum tres priores scientia, intelligentia & sapientia necessaria; prudentia & ars contingentia respiciunt. Huc pertinent omnes, quæ eruditione acquiri possunt scientiæ omnium facultatum; omnes autem qui studium Technosophicum omni sapientia & prudentia humana determinant, artes annumerant, quarum in Jure passim mentio fit *l. 14. de V. S.* ibi: in arte sit positum. *l. 1. §. 7. ff. de extraord. crim. l. 6. de impens. in res dot.* artes autem alia *liberales*, alia *illiberales*. *Liberales* nomine studiorum veniunt, quæ propterea & *imateriales* audiunt, quia ad materiam externam producendam non organis corporeis sed incorporeis utimur, quo nomine Logica, Rhetorica, Grammatica veniunt, nec non Geometria, quæ Græcè ἐλευθέρια vocantur. vid. *l. 1. ff. de extraord. cognit. l. 10. §. 2. ff. de vacat. & excusat. mun.* vel quæ extra literas positæ *d. l. 1. §. 7. ff. de extraord. cognit.* hoc est omnes artes, quæ eruditione aliqua comparantur. Eruditio igitur & scientia primum locum occupat, ex historicis quidem certi sumus, non omnes populos eruditionem æstimasse, quid enim Vononi Parthorum contraxit contentum, quam rariores venationes; segnisque equorum cura. Cum tamen nullus in eo ingenii prehenderetur defectus *Tacit. Annal. lib. 2. c. 2.* quanquam & inter moratiores nonnulli literas & eruditionem odio habuerint, ut constat de Paulo II. Pontifice, qui studiosos hæreticos appellavit, Romanos hortatus, ne filios diutius in iterarum studio versari paterentur, satis esse, si legere & scri-

scribere didicissent, unde barbarum & plumbeum seculum ortum : plurimæ tamen gentes maximè eam æstimarunt magnaue privilegia in studiosos impenderunt.

§. X. Hæc autem eruditio in omnibus Facultatibus uberrimè conspicitur : in Theologica respicit vel Casuisticam, vel Polemicam, vel Homileticam. In Juridica vel Jus publicum vel privatum vel Theoriam vel Praxin, eamque vel Civilem vel Criminalem &c. in Medica vel Chirurgiam, Pathologiam, Physiologiam, Therapeuticam, Botanicam &c. in Philosophica vel Metaphysicam, Physicam, vel Ethicam, Politicam &c. in qualibet igitur Facultate variis modis quis excellere famamque aucupari potest; nec omittenda linguarum tam orientalium quàm aliarum exoticarum cognitio, quam Imperator Carolus IV. *in aurea Bulla tit. 26. §. cum sacri Romani &c.* de Imperator. & Regum creatione mandavit; ut qui de cætero ad Cæsaream adspiraret dignitatem, etiam variarum linguarum peritiam haberet, ut deinde creatus Imperator variis lingvis, quibus postea præesset, sine interprete respondere posset; variis autem gentibus variæ lingvæ, variæ pronunciationes; sic notarunt multi differentias earum, ita: cum Deo ob majestatem Hispanicè, cum Principibus ob gravitatem Italicè, cum foeminis ob gratiam Gallicè, cum hostibus verò ob terrorem Germanicè loquendum esse autumant *v. Gumpelsbeimer. de Exercit. Academ. part. 2. sect. 3. Castilianus de Aulic. l. 1. p. 61. Bornit. de prud. Pol. com. Heresbach. cap. 13. p. 94.* numerantur autem *juxta Josephum Scaligerum*, in universa Europa novem lingvæ matrices: Latina, Græca, Teutonica, Ungarica, Finnonica, Hirlandica, Cantabrica, Britannica, licet Britannicam Germanismi sobolem esse scribat *Isaac Pontan. in gloss. prisc. Gall.* Hebraica, quibus accedit, tan-

quam omnium reliquarum genetrix. Italicam, Gallicam, Hispanicam, filias vocat. *Sam. Bernbard. in Gramm. Gall. de orig. lingu. Gall. p. 10.* etiam adhuc in Camerae constitutionibus servatur, quod lites non alia quam Germanicâ lingua dirigantur. In *Comitiis Norimb. 40. 1272.* habitis Rudolphus Habsburg. Cæsar omnium ordinum sententia statuit, ut deinceps in curiis, ad tribunalia, in contractibus, lingua Germanica adhibeatur. Bohemis pro lege est Pragæ in iudicio neminem, nisi lingua Bohemica causam suam proferentem, eudiendum esse.

§. XI. Succedit notitia *historiarum*, quæ præterita ante oculos nobis ponit, ut ex ipsis præsentia dirigamus pericula, quæ alii experti, devitemus; unde rectè Owenus:

*Historias versando, peritus id absque periculo,
Quod docti damnis experiuntur, habet.*

Hæc vel sacra vel profana, pro ratione autem personæ qualitatis, alia præ alia eligenda, si enim Politicus ab antiquis fabulis, ut loquitur Imperator *in proem. Inst. §. 3.* & magis absoletis haurire vellet Statuum mutationes historicas, nil minus quam famam aucupabitur; id quod taxat *Thuanus lib. 21. p. 402. in Carolo V.* qui *Cominæum* in delitiis habuit, *quod multa quidem tradat prudentiæ præcepta, sed vicissim plura minus ingenui, atque adeò parum regii animi exempla reperiantur:* & justum sane *Lipsius in not. ad Doctr. Civ. lib. 1. cap. 9. p. 276. de Tacito* iudicium instituit, eum magis à Consiliario quàm à Principe legendum. *Gramondi* consilium propterea observandum, quod in dedicatione *Historiæ ad Ludovicum XIV. Galliæ Reg.* dedit: *Evolve hunc historiæ Codicem, & sperne quæcunque antiquitas protulit, quid Græca quid Romana historia opus tibi, si exemplo domestico dignus informaris?* Huc pertinet Epistolarum com-

communicatio & amicitia per literas quæfista, *test. Seneca Epist. 21.* ubi Epicurus ad Idonæum sic scribit. Si gloria tangeris, notio rem te Epistolæ meæ facient, quam omnia ista, quæ colis & propter quæ coleris.

§. XII. Studia quoque jucunda nobis sese offerunt, quæ nomine Matheseos generali vocabulo veniunt: siue enim Geometriam, siue Geographiam, Astronomiam, Architecturam Civilem & militarem spectes, omnia Mathesin Ducem agnoscunt, ea siquidem omnes regit, gubernat & dirigit artes, quæcunque etiam sint: & *Poesis* huc pertinet, quæ certo modo Mathesi adscribenda est: quamquam enim divinum quid sit, cum Poëtæ non fieri sed nasci dicantur; omnia tamen carmina certis includunt mensuris, idque secundum Aretologisticam, ast de hisce speciebus omnibus ac singulis, singuli extant Tractatus, quapropter in præsentiarum ulterius non attingendæ, nisi quoad denominationem. *Musica* quoque inter exercitia jucunda refertur, quâ quis famam aucupari potest, quippe est scientia, quâ omnia mundana inviolato vinculo connectuntur, & qua in re unaquæque par æquali proportionem pari refertur. *Robert. de Flud. Tom. 1. Tract. 2. lib. 1. p. 164. in hist. Macrocosm. Heinr. Salm. in not. ad deperdit. rer. memor. Guid. Pancir. pag. 250.* est autem vel Theorica vel Practica, eaque vel vocalis vel instrumentalis, *Bodin. lib. 4. de Republ. c. 2. n. 412.* inventor autem Musices dicitur Tubal, dein Pythagoras, Boëtius post, Monachus, cui successit Franco; *Robert. de Flud. d. l. notularum* autem inventor. *Guido Arezzanus dicitur à Thom. Garzon in Piazza univers. disc. 42. pag. 342.* alii dicunt notularum ortum ex sacro hymno, Divo Johanni sacro, provenisse:

*Ut queant laxis
Mira gestorum
Solve polluti*

*Resonare fibris
Famuli tuorum
Labii relatum*

Sancte Johannes.

Salmuth. d. l. p. 249. dicunt multi, à cantu omnem proficisci levitatem & animorum effœminationem, sed recte refutati à *Goclenio Probl. Gram. pag. 289.* Romanos enim ad incitamentum fortitudinis adhibuisse tubas & cornua, Spartanos Tibias, Cretenses Cytharas, Achyllem Lyras *Alex. ab Alex. l. 14. c. 2. Plutarch. in Lycurg. Gell. lib. 1. noct. Att. testantur;* angeli & homines in cœlis & terris concentu Musico Dei laudes modulantur, ut videre ex variis script. sacr. locis *2. Sam. 6. Luc. 2. Apoc. 14. Exod. 15. 1. Sam. 2. vid. Joseph. libr. 6. antiquit. Jud. c. 9. Polyd. Vergil. libr. 6. de rer. invent. c. 2.* quamquam interdum voluptati adhibeatur *test. Gvid. Pancir. in deperd. rer. memorab. Macrob. in somn. Scip. lib. 2. c. 1. 2. 3. 4. de variis commodis vid. Rollenbag. Embl. 53.* Tales enim Spartanos ope Musices lue pestilentiali liberavit *Plut. de Musica.* Sic Phrenetici nulla re magis quàm concentu suavi resipiscunt *Alex. ab Alex. lib. 2. c. 14. Gell. noct. Attic. c. 13.* Empedocles adolescentem, præ ira furentem, cantu sedavit *Cic. 4. Tuscul. & Athen. lib. 4. c. 10. de hydraulica & Musica muta vid. Pancir. d. l. & Salmuth. p. 259.*

§. XIII. Sed pergamus ad *Picturam*, quæ tacitum dicitur poema, sicut poëma loquens pictura *Cic. pro Cluent. Plin. lib. 35. c. 4.* quæ cognitio divina plane est, si coloribus & penicillis variæ res exprimi possunt, ut illis nil nisi spiritus desit *Franc. Patrit. de instit. Reip. lib. 1. tit. 10.* quæ fundamentis nitidis opticis suis cum moralibus figuris mortaliū animos mirificè delectat, umbras rerum affabre delineando

neando *Casus lib. 8. Spher. Civ. c. 3. p. 482.* in Jure reperimus tales artifices literarum exæquatos fuisse Professoribus, quasi pictura proxima doctrina accederet. *vid. l. 8. C. de Medatis & Epidemet.* ubi: *picturae professores.* Pictorum excellentia patet & ex eo, quod Imperator ridiculum esse dixit, picturam Apellis & Parrhasii in accessionem vilissimæ tabulæ cedere. §. 34. *J. de R. D. l. 23. §. 3. ff. de rei vindicat. l. 9. §. 2. ff. de R. Div.* artis verò pictoriæ instrumenta recensentur *l. 17. pr. ff. de instr. vel instrum. legat.* ideo autem factum, quia pictura dignatione liberalium artium censetur, & quidem in primo gradu; eamque solos ingenuos & honestos exercere debere *Arnold. Vinnius Commet. Inst. ad d. §. 34. J. de R. D.* dicit. huic arti pictoriæ non procul absunt torneamenta, quod genus artis & ipsum una cum pictura plastica, arte fingendi, sculptoria, statuaria, de qua expressè mentio fit *l. 245. ff. de V. S. Garzon. c. 62. Schnurr im Kunstbuch auf Marmor / Kupffer / Messing / Stahl zu ehen.* Marmoraria inter liberales quodammodo numeratur artes *Castilan. de Aulico lib. 1. p. 83.* item ars delineandi *vid. Prax. Perspectiv. vel Scenograph. Luc. Brunner. de monte S. Anna.*

§. XIV. Cum longa sit differentia & ingenii, & naturæ, & doctrinæ & instructionis *l. 31. ff. de solut. & liber.* illiberales quoque artes olim servis commissas, & peregrinis, ex historia Romana constat, & ex *l. pen. ff. de reb. dub. l. 6. de impens. in res dot. l. 19. §. 1. ff. de instrum. & instr. leg.* ratio est, quod non omnium animi apti sint ad liberales artes, unde Prætor hanc in rem inquirere tenetur *l. 12. de legat. 3. vires & valetudo cum desiderantur. l. 5. §. 7. ff. de agnosc. lib.* ibi: Si modo, cum opificem te esse dicas, in ea valetudine es, ut operis sufficere possis; unde, qui
non

non ad hoc; ad aliud tamen artificium apti sunt, quod eligant. *Thom. Morus lib. 2. de opt. Reip. Stat. p. 142. Schonb. lib. 2. Pol. c. 28.* hæ autem artes aliæ sunt belli, aliæ pacis, aliæ utriusque. Unde architectura militaris & quæ huic annumerantur, de qua supra; Pyrotechnia *Dieg. Uffanus. Tr. von der Archeley / Johan. Erhard. de Barle. Duc. lib. 1. ax. 2. de Fortificat. Artelleria Hieron. Ruscell. lib. 1. c. 114. Kriegs- und Archeley: Kunst / Bonajut. Lorin. libr. 6. cap. 1. von der Fortification*; Pacis sunt innumeræ, de quibus sequent. §§. quæ artes vel artificia, ut sic dicuntur *l. 27. ff. de pecul.* multam reipublicæ utilitatem ferunt sua opera & ope arg. *l. 5. §. 1. ff. de V. S.* ideò enim instituta, ut operam publicis adhibeant utilitatibus. *l. 8. §. 12. ff. de 7. immun.* quapropter etiam objectum aucupii famæ commode esse possunt. Cum in artificibus omni tempore dentur, qui alios superant, unde & magistri dicuntur, quibus præcipua rerum incumbit cura, & qui maiorem quam cœteri, diligentiam & sollicitudinem rebus, quibus præsunt, debent *l. 57. ff. de V. S. l. fin. C. de excus. artif.* non enim omnes in omnia, sed certi per certa, vel meliores vel deteriores inveniuntur, *Const. DEO autore §. 5. de Concept. ff.* unde nulla mensura in artibus exactè statui potest, *juxta l. 19. §. 4. ff. de adilit. edict.* Cum sufficiat talem esse qualem vulgò artificem vocant: naturæ enim humanæ congruum est, crescere artificia in dies *l. 65. ff. de legat. 3.* sunt autem quædam artes, quæ certa collegia, communem arcam, & adeo habent, & vocantur *Zünffte / vid. Churf. S. Policcy: Ordnung. Stephan. lib. 3. de jurisdict.* aliæ, quæ non, quia talium artificia certis non possunt includi legibus, cum crescant in dies *d. l. 65. ff. de legat. 3.* aliæ etiam artes sunt, vel utiles, & futes & voluptuariæ, ut saponariorum, qui odoriferos globulos faciunt

ciunt Birell. & Schnurr. in *Kunstbuch*/ artes κοσμητικαὶ quæ circa culturam corporis versantur, quatenus natura suppetit, ut loca pilosa reddendo glabra vel contra, κομμωτικαὶ, quæ ad cutem & faciem muliebri sexui congruunt vid. *Tr. delli fuci, delle donne it. Tr. Schmuck der Jungfrauen Magdeb. 1606. Garzaon. in piazza univers.* Cynæciarios tales artifices vocat: de blumariis Bracteolariis vid. *Ulyss. Aldrovandus in proleg. Ornitholog. p. 3. num. 30. Agric. 9. foss. 3. p. 702.* aliæ inde licitæ, aliæ illicitæ *arg. l. 5. §. 12. ff. de J. immunit. l. 2. §. 3. ff. de Collegiis §. corp. l. un. C. de Colleg.* de singulis promiscuè quid dicendum, cum si distinctè eas enarrare polliceremur, facile aberrare possemus, cum variæ artes varios inveniant patronos.

§. XV. Utrique tempori inservit Equitatio, quæ præcipua & prima à *Jacobo I. Rege Angl. in Instit. Rep. lib. 3. p. 188.* vocatur, magnamque parit utilitatem; ita, ut quis tempore belli, si hac arte bene instructus, possit ex hostium liberari manibus, quibus aliàs præda foret, ut refert *Foxius lib. 1. de Regn. §. Reg. p. 17. de Septimio Severo Imp. Rom.* cui gravis cum Albino tyranno fuit pugna: Cum & ad publicas Principum pompas, quæ in aulis Principum quotidie ferè occurrunt, venusta & expetita equitatio multum conducat, qualiter & in hastiludiis Cataphractorum equitum *Foxin. d. l.* huc pertinet das Voltesiren/ vid. *Hippiatria Mang. Seuters / Hippronia Casp. Reuschilini. Frid. Gvison. Neapolit. Hippocomia*, huc ludi equestres, quibus præscriptæ leges ab Henrico I. Aucupe vid. *Illustr. Com. Reinhard in Solms / Lib. Germ. von des Adels Ursprung/ unde & formulæ nobilitatis ars equestris inseritur verbis: Lehns Thurnier: Genossen und Rittermäßige Leute.* Huic accidit Palæstria seu Gymnastica, quæ tum propter sanita-

tem tuendam, tum etiam ob corporis defensionem usurpa-
tur *Gumpelsb. d. tr.* triplex autem dicitur: bellica, legitima,
& Athletica prohibita *Mercurial. l. 1. c. 13. de arte Gymnast.*
Foxin. d. l. Bellica consistit in exercitiis & lustratione mili-
tum *Job. Jac. von Walhausen/ p. 4. lib. 1.* huc pertinet, das
Lanzenbrechen / Fußturniren / *Garzon disc. 99.* mit der Pique
oder Reyspieß / unde nomine arcuariorum & cornuariorum
veniunt in *l. ult. ff. de I. immun. l. 233. ff. de V. S. vid. Helden-
Schatz p. 2.* Legitima sive media est ars digladiatoria in spe-
cie, quam magni Romani æstimarunt, quæ quomodo ritè &
& rectè instituatur, eleganter exponit *Rosella Glitzofavorin.*
in disc. defens. jurefactitio l. 7. de Monomach. Bernegg. in dodec.
2. ad Germ. hanc artem ab Imperatoribus æstimatam privi-
legiis munitam docet *l. un. C. de Athletis*, virtutis enim
causa pugna pugnare dicuntur, quod permittitur *l. 2. § 3.*
ff. de aleat. tertia species plane aliena est, quippe quæ lucri
causâ, non defensionis ergo, aut virtutis suscipitur, unde die
die Rirms- und Bratens-Fechter / Feder-Fechter / Marx- Lux-
Brüder / quorum artes prohibitas docet *l. unic. C. de gladiat.*
penitus tollend. vid. Elias Reusner. lib. 3. Stratagematograph.
cap. 6. p. 531. Huc potest referri ars sagittandi & sclopetis pe-
tendi, siquidem nonnullis in locis præceptum, ut Cives cer-
tis diebus sclopetis aliquid petant, præprimis novitii, uti in
Electoreatu Saxonix passim observari constat: quod exer-
citium vocatur, nach der Scheibe schießen / stechen / usumque
habet varium, eô enim modô facillimô ductu Cives alias
effoeminati alacres redduntur, ut urgente necessitate mili-
tum vices sustinere possint; in quibusdam locis studiosis
permisum, Cervos, lepores & volatilia cuncta sclopetis pe-
tere, ut Giessæ Tubingæ *Gumpelsb. Tr. de exercit. Academ.*
Huc pertinet Naumachia s. festum Majumæ de quo *l. un. C.*
de

de Majama, unde das Wasser stechen / cujus mentionem facit Cic. l. 5. de finibus. Quid de saltatione judicandum, supra dictum vid. Garzon. discurs. 45. p. 254. & quò moderatio observetur, periculaque aliàs metuenda evitentur, passim saluberrimæ Constitutiones editæ Ratisbonæ, Norimbergæ in Hochzeit-Ordnung / da einer wegen des Drähens einen Reichs-Thaler / ohne Mantel-Tanzens 10. Gùlden zur Straffe geben muß / Magnif. Dn. Præses disp. de Causis bonorum sect. II. tb. 7.

§. XVI. Expositas has artes sequuntur nunc aliæ utiles, licitæ: huc pertinet Myreplica & ungventaria de qua Jctus in l. 21. §. 1. ff. de auro & arg. legat. ubi omnes species hanc constituentes recensentur vid. Alex. ab Alex. Genial. Marsil. Cognat. 2. var. Observ. 9. Artificium aquarum salientium, quæ speciem ornant, non etiam fructum augent. l. 79. ff. de V. S. l. 11. ff. de supell. legat. tale artificium Bambergæ in horto Episcopali mirificè præsentatur: huc spectat Pharmacopœia, cujus mentio in l. 3. §. 1. ff. ad L. Corn. de Sicar. artes amussatorum, cujus autor Xenodorus à Marcell. Donab. in dilucidat. dicitur, unde Mussæarii vid. l. ult. C. de excus. artif. l. 25. & 26. ff. de auro & arg. legat. aliàs dactiliorheca vocatur l. 67. ff. de furt. Phrygiones, qui ex margaritis & filis sericis texturas varias & imagines conficiunt vid. Lechovin. Tr. de Phrygion. Huc referri possunt Comœdiæ, antiquitus enim ejusmodi personæ fabulas agentes magni æstimatæ, ita, ut à Romanis ex ærario publico stipendia perceperint Anton. Grev. lib. 3. borol. PP. c. 46. qui vitæ sortitie infames deinde habitæ Id. d. l. histriones cum magis quam actores fuerint, quæ infamia & ideò J. Civ. notata l. 2. §. ult. ff. de his qui not. infam. l. 1. §. 6. ff. de postul. huc ultimò artificia ingeniosa sed infructuosa, quæ in exoticotamiis & Technomato-

phylaciis Principum conspiciantur, de quibus *Matthesius in Cons. X. nupt.* ita: Was hilfft es einem/ da er schon viel Figuren in einen Kirschkern schneidet/ oder viel Angesichter in einen Pfersingkern schnitzet; oder aus Pferschkern ein Dußet Löffel machet/ wenn eine Fliege einen subtilen Wagen von Drath fortziehen kan/ oder ein Floh an eine güldene Kette geleyet wird/ mit welcher er kan davon hüpfen: & refert *Bunting. in Harm. Evang. p. 3. p. 439. seqq.* exemplum artificii in einem Pfeffer-Korn groß an Golde viel kleine Becherlein gedrehet/ die übereinander liegen. Item ein See-Schiff aus einem Stück von Helffenbein/ ut *Dresdæ* ostenditur. Sed sufficiat artes enarrasse, plures cum quidem inveniantur, quam quæ numerari possunt.

§. XVII. Expositis variis artibus, restat ut brevibus attingamus Mercaturam quæ J. G. est *l. 4. ff. de J. & J.* alia enim regio aliis à Deo prædita est beneficiis, nam plerumque quod alteri deest, alteri superest. *l. 5. de contrab. emt.* inde mercatura exorta, mediante qua explorantur cujuslibet nationis rerum pretia. Mercatores autem distinguuntur variè; inde mercatura vel diffusa vel restricta: diffusa vera creditur & colligitur ex *l. 2. de Nundinis.* restricta est eorum, qui mercantur à mercatoribus quod statim vendant: est & alia. Sunt enim mercatores qui merces integras adportant vel exportant; sicut qui ponderibus mensuris magnis minimis distrahunt; so die Waaren verschneiden/ oder mit ganzen Waaren handeln. Species mercaturæ sunt publicæ annonæ, quibus tempore pestis, belli, famis, ubi nulla commercia, incolæ Civitatis & Reipubl. sustentantur, quare immunitates iis, qui annonæ publicæ præerant, tributæ *l. 3. de vacat. & ex-ous. mun. l. 1. §. 3. & l. fin. §. 6. ff. de administr. rer. ad Civit. pertinent.* Monopolia autem minimè his comprehendun-
tur,

tur, quippe quæ cum J. G. pugnant *l. un. C. de Monopol.* à quibus tamen differunt montes pietatis, quippe quæ ædificia in usum eorum exstructa, qui pecunia indigent: idque odio adversus fœnatores & usurarios, qui homines egentes sub specie auxilli excoriant. Hac autem ex ratione objectum ancupii Famæ est, quod non omnibus permissum promiscuè mercaturam exercere, uti *l. fin. C. de vest. bolos.* innuit, partim quia hodie ad summum usque mercatura pervenerit gradum, quid enim Venetorum nobiles, nisi mercatores? quid unitarum Belgicæ provinciarum Principes, nisi mercatores? nonne Rex Hispaniæ Gazis mercatoriis stabilivit regnum? inde Compagniæ Mercatorum, ut: *die West-Indische Compagnie/ejusque privilegia von den General Staaten gegeben/ anno 1621. vid. Mesiger in Descript Venet.*

§. XVIII. Restant autem virtutes Politicæ, quæ ideo ab Ethicis distinctæ, quod ethicæ faciunt virum bonum & absolute obligant in conscientia, & si absunt, virum malum; politicæ verò prudentem, quæque hypotheticè saltem obligant, ut qui vult Politicus esse, etiam ita se gerat, quemadmodum à talibus exigitur personis; quæque si absunt, virum imprudentem, non malum arguunt. Hæ autem virtutes partim à negotiis, partim à personis judicantur. Negotia versantur vel circa regalia, eaque vel permanentia, Bellum, Pacem, fœdera, legationes &c. vel immanentia, Jura legum sacrarum vel profanarum, jura magistratuum, Judiciorum, Tributorum &c. ubi circa hæc negotia prudentia consultandi, festinandi, cunctandi, quorum duces occasio & felicitas: occasio dirigit prudentiam festinandi vel tarde procedendi: fortuna prudentiam expediendi negotia; hinc certæ regulæ circa certa negotia observandæ, quibus bene ponderatis &

adhibitis quis famam aucupari potest, quas *vid. in Christiani Weisii Idea Statist. part. gen. c. III.*

§. XIX. A personis quæ judicantur, occurrunt variæ, à diversa personarum indole; quæ vel ratione ætatis diversæ, hinc juvenes, senes; fortunæ: nobiles, plebeji, divites, pauperes: ratione professionis, eruditi, aulici, milites, mercatores, opifices &c. de quibus *supra de subjecto* dictum: ratione personarum prædictarum videndum, an aucupaturus famam eam intendant apud superiores, æquales, inferiores: apud superiores Principes v.gr. occurrit prudentia principis naturam & inclinationem imitari discere *Le Bleu Liliet. p. 186.* nam Princeps quasi quoddam exemplar proponitur *Reinking. de Reg. sec. 5 Eccl. lib. 1. cl. 1. c. 1. 2.* inde obsequium, observantia & reverentia inferiori commendanda, huc referri possunt verba Regis Arragoniæ apud Panormitanum: *Perniciosos esse Cives, qui Regum innocentiam, bonitate & lenitate abuterentur.* Moderatus & cautus gratiæ superiorum usus ubi doctrina *Reinking. in Bibl. Pol. lib. 2. ax. 94 p. m. 212.* observanda: *gratiâ Principum sicut igne, utendum, ut quidem calefaciat, sed non comburat &c.* apud æquales: prudentia cognoscendi spiritus, hominumque naturas, unde diffidentia, quâ quis non omnia credit, bonam tamen erga alios opinionem fovet, quam in animo retinet, nec extrinsecè cuilibet demonstrat, cum per suspensionem alios iniquitatis accusamus, cujus comites sunt Simulatio & dissimulatio, Taciturnitas, de quibus dictum; mutua deceptio, qua quis mavult prævenire quam præveniri, hinc stratagemata Politica, quæ in Jure bonus dolus vocantur. *l. 1. ff. de dol. mal. vid. L. Adam Rechenberg. Disp. de Stratagem. Polit.* apud inferiores famam aucupari quis potest variis modis; quo spectat invigilantia rebus propriis: consiliorum multorum collectio:

ex quibus iusta sequitur decisio: cautio in admittendis novitatibus vel antecessorum acta temerè rescindendo, vel nova excogitando: cautela circa personas, quibus negotia & officia demandantur, ne indignis conferantur, aut aliàs labe conspersis; imperium in fortunam: ne se ab illa regi patiatur superior, ejusque fluctuantibus ductibus committatur &c. & hæc essent, quæ objecti loco annotare voluimus.

CAPVT IV. DE MODIS AUCUPANDI FAMAM CONSPECTUS.

I. De Religione in genere, cujus introductione & conservatione fama conciliatur. II. Utriusque in Justiniano observatio. III. Questio de Judæis. IV. De paganis & Zingaris. V. De coactione conscientiarum per ferrum, ubi de Hispanis, Gallis. VI. Quomodo administratione justitiæ in distribuendis præmiis fama conciliatur. VII. An remissione poenarum. VIII. Quomodo in commutationibus. IX. Fortitudine, ubi cura militum. X. Questio de Strategematibus & αὐτοχρησία. XI. Aucupium fama per voracitatem ebrietatem, castitatem & libidines. XII. Prodigalitate fama quaesita, ubi de usuris. XIII. Ambitio partim in muneribus expetendis, partim in titulis. XIV. Questio 1. an fama cum vita pari modo defendenda 2. an per retorsionem 3. an per comparitionem ad provocationem. XV. Peregrinationis modus. XVI. An rectè per facta heroica. XVII. Prudentia Civili fama queritur, & eraditione. XVIII. An per artes, & per quas. XIX. Politici famam quomodo aucupantur.

§. I.

PERSPECTIS rebus, nunc ad modos perveniendum, quibus Famam aucupari possumus. Modi autem illi vel secundum

dum virtutum & egregiorum factorum normam mensurantur, inde boni & liciti, vel per vitia, inde mali, illiciti. Non unis autem vicibus supra dictum, pietatem & religionem talem esse Reipubl. partem, sine qua illa consistere nequit *Lips. l. 3. Pol. c. 9.* nulla enim res magis animos & mores componit, quam religio, *Camer. bor. subc. cent. 1. c. 92. p. 427. & cent. 2. c. 12. p. 43.* hinc etiam inter arcana Reipubl. censetur, quo facit locus *D. Job. Christfr. Sagittarii in Observ. in Lib. 2. c. 9. Clapmar. de Arcan. Rerump. §. 1. p. 86.* Numa Pompilius, inquit, *Lycurgus, Zaleucus & alii populum sibi obnoxium ut haberent, finxerunt colloquia cum Diis:* Sic Saxones ferro indomiti Religioni succubuerunt, vid. *Clapmar. l. 3. c. 12. p. 165.* Religio autem in Jure nostro varie sumitur, sic in *l. 1. C. de Summ. Trinit.* pro fide Christiana, aliquando verò pro cura ceremoniarum. *Bartol. add. l. 1. n. 5.* hinc distinctio inter cultum divinum *internum & externum;* generaliter cum *Reinking. de Reg. Eccles. Class. 1. c. 1. n. 2. & gloss. ad l. 2. C. de Sum. Trinit. Brautl. Jur. Publ. l. 5. c. 1.* religio, cura sacrorum includitur; & cum expeditum sit, exactam religionis curam, ad Civilis Imperii moderatores pertinere vid. *Schwed. Jur. publ. partem special. sect. 1. cap. 5. §. 4.* Unde Imperator Ecclesiæ defensor & administrator vocatur, *R. Imper. zu Augspurg de anno 1518. item 1536.* ibi: ein obrister Vogt und Schirmherr der Heil. Christl. Kirchen/ non obst. *Clem. 2. pastoralis. de sent. & re jud. & gl. in c. 17. de Elect. in 6to c. 4. de Immun. in 6to.* meritò etiam ejus tuitione famam aucupantur; cum autem Reipublicæ salus non contenta sit exteriori saltem religionis specie, vanaque rituum solennitate, sed, ut ipsa doctrinâ ac præceptis Theologiæ imbuti sint animi civium, requirat, ideò nec sufficit, externis tantum adhærere, quasi officio satisfactum, ut putat *Lampadius p. 1. num. 19. seqq.* sed & interna
quàm

quàm maximè curare, ut vera introducatur religio & conser-
vetur, ad quam requiritur, ut juxta revelationem scripturæ,
& dictamen rectæ rationis sincerum divini numinis timo-
rem, amorem & cognitionem quis teneat; introducitur
autem & conservatur per eradicationem falsæ religionis: ve-
rum quidem est, quod circa interna mutatio non poterit
facile procedere, id enim in nullius potestate est, *Schweder.*
J. publ. d. l. idem vult *Lactantius lib. 5. de divin. Inst. c. 19.*
quis mihi, dicit, imponet necessitatem credendi quod nolim, vel
quod velim non credendi; nihil tam voluntarium ac liberum,
quam religio, in qua, si animus aversus; jam sublata, jam
nulla est. Verùm id agere potest magistratus, quò illam
approbatam religionem omnes subditi animis amplectan-
tur, opereque exerceant, quod, quibus modis fieri com-
mode possit *vid. Schweder. d. l. Conring. diff. de Majestat. Civ.*
autor. § offic. circa sacr. th. X.

§. II. Religio autem suâ naturâ una est, quæ verum
verissimi DEI cultum continet *Kirchn. de Republ. diff. 6.*
thes. 2. de ea tamen dici potest, quod institui & reformari
possit *vid. Brautl. lib. 5. c. 2. n. 1.* famam itaque sibi compa-
rant, qui ab hæresibus eam protegunt & liberant, quod Prin-
cipibus Jure competit *c. Principes. 20. § si apud 24. c. 23. q. 5.*
maximè in utraque parte laudandus Imperator Justinianus:
reverentiâ summâ erga divinum Numen *l. 2. C. de Off. Pras.*
Præf. Afr. Novell. 6. in pr. Novell. 85. in pr. Novell. 109. pr.
Confessione veræ religionis, in *l. 5. C. de summ. Trinit. No-*
vell. 132. adeò, ut Episcopus Romanus Johannes Impera-
torem laudibus extollere non potuerit non, ut apparet *ex*
l. inter claras 8. C. de summ. Trinit. Ab hæreticis purgando;
qui vel in genere vel in specie in Jure occurrunt, in genere
dicuntur, qui non Orthodoxi *l. 12. C. de heret.* quibus
I annu-

annumerantur Anabaptistæ delineati *Clem. 1. §. ult. de summ. Trinit. l. 1. C. ne sanct. baptism. Wefenbec. b. t. n. 2. Perez. ad C. d. t. n. 1. Ungerbaur. ad Decret. tit. de Apost. n. 3.* quos Imperator damnavit cum laude. *l. 1. C. ne sanct. bapt.* in specie hæreticus dicitur, qui sectas inducit exitiales contra doctrinam Apostolorum *Rom. 16. 17. l. 1. C. de summ. Trinit.* quos eleganter Imperator describit *Nov. 109. c. heresis 27. c. 24. q. 3. c. qui aliorum 32. c. 24. q. 3.* totus autem catalogus hæreticorum continetur *c. 39. c. 24. q. 3.* Apostatarum expulsionem *l. ult. C. de Apost.* qui autem tales sint vid. *l. 3. d. t. § l. 4.* item Paganorum, Ethnicorum, Judæorum extirpatione.

§. III. Sed de Judæis quæstio, cum pro tolerandis eis plures militent rationes, adeò ut ferè impossibile sit; per consequens nullam famam Imperatores tali prohibitive præcepto aucupari videantur: est enim *Psal. LIX. v. 12.* Jus divinum quod eos tolerat, Jus Naturæ, quod vult, ut etiam hosti præstemus ea, quæ nobis fieri optamus ab aliis *c. 1. humanum. dist. 1. c. dilect. filii 13. X. de majorit. § obedient.* imò φιλανθρωπία & miserandæ conditionis Judæorum ratio; ne aliquando convertendi & ad ovile Christi reducendi facile & sine causa è ditionibus Principum ejiciantur vid. *cap. Judæi. X. de Jud. c. 21. X. de Testib.* Jus Canonicum & Civile approbat vid. *t. t. X. de Judæis § Sarac. Nov. 146. Recess. Imper. de anno 1538. 1551.* quarundam Regionum mores concedunt; sic in Italia, Bohemia, Ungaria, in multis Germaniæ locis, vid. *Frankfurter Stätigkeit der Jüden.* Sic Halberstadii &c. vid. *Heinr. Hahn. in Tr. Jüden Ordnung/* tolerantur: quanquam autem non extirpandi penitus sint, famam tamen deportant Principes, qui legibus saluberrimis adeò eos coercent, ut vita illis supplicium, mors solatium esse possit. vid. *de modis tolerandi Judæos, Heinr. Kornmann.*

Respons.

*Respons. 7. über die Frage/ ob und wie die Juden von und unter
Christl. Obrigkeit zu dulden/ & Job. Wolfgang. Miller/ Tr. de
Judæis. ex historiis satis edocemur, passim eosdem ex hac
in aliam provinciam ac regionem expullos esse; annô enim
Christi 1186. à Philippo, anno 1306. & 1386. Judæi ex Gallia pulsi;
an. Christi 1306. ex Anglia; an. 1378. à Ludovico Rege ex
Hungaria; ut & an. 1492. an. 1554. ex Italia, eorumque Libri
combusti sunt, ex Hispania an. 1391.*

§. IV. De paganis etiam paucissimis agamus, qui
aliàs in Jure militibus opponuntur *l. 7. ff. de R. J. l. fin. ff. ad
L. Falcid. vid. Peretz. ad C. tit. de Pagan. n. 1.* Augustinus paga-
nos ethnicos vocat; & quanquam in tutelâ sint cum Judæis
l. 6. C. de Pagan. eorum templa tamen tanquam impia pro-
hibita *l. 1. & 3. C. de pagan.* erant enim multi haruspices
& harioli, qui futura prædicabant. *l. 2. C. de pagan.* laudan-
dus igitur Imperator, qui eorum ad sacrificia aditum pro-
hibuit. *l. 1. l. 4. l. 7. C. d. t.* meritò & saluberrimæ contra
Maleficos annumerantur leges, qui magicis artibus divi-
nandi curiositatem profitentur. *l. 4. 5. 6. C. de malefic. &
mathem. & contra Zingaros leges, vid. Besold. Thes. Pr. voc.
Siegeuner.*

§. V. Certum autem est, religionem liberam esse
debere, non coactam *Lactant. lib. 5. de divin. Inst. cap. 19.*
conscientiarum enim libertas concedenda *Metteran. hist.
Belg. lib. 16. pr. Heinrich von der Linde Tr. von der Conscientien
Zwang.* Prudenter enim Stephanus Rex Poloniae dixit,
DEUM tria sibi reservasse; ex nihilo aliquid facere, nosse
futura, & dominari conscientiis; quibus consentit Maxi-
milianus II. literis ad Lazarum Swendum missis. *vid. Arum.
Jur. publ. Tom. 4. pag. 244.* unde patet, quid de belluina
Hispanorum immanitate per inquisitionem perpetrata

statuendum adversus Mahometistas, Judæos, Americanos, adeò, ut Indi putârint, Hispanos ex spuma navis concretos esse, ad perdendum mundum; & populi, qui aliàs humanis vescuntur carnibus, ab Hispanorum cadaveribus propterea abhorreant *Arum. Jur. publ. Tom. 3. disc. 43. n. 16.* accedit & Gallorum rabies in Huguenottas per integra secula, qui aliàs cum Belgis & Turcis ob liberum religionis exercitium præ aliis laudantur *Metteran. in histor. Belg. Gerhard. de Magistr. Polit.* famam an aucupati, dubitatur: cum Hispani affectârint quintam Monarchiam, cujus consequendæ prætextus fuit protectio religionis catholicæ, sed effectus cum ludibrio secutus vid. *Horn. Orb. polit. p. m. 54. 55.*

§. VI. Pergimus ad Justitiam; de qua scimus, eam esse Romanorum fortitudinem & frenum populorum *Ventur. de Valent. in Parthen litig. lib. 1. c. 1.* consistit autem in distributione & commutatione: licitus ergò aucupandæ famæ modus erit per justitiam, unde in Electione Regum Romanorum in capitulatione justitiæ administrationis admonentur. *art. 1. vers. darzu insonderheit in dem Heil. Reich Frieden/ Recht und Einigkeit pflanzen sollen/ und wollen/ daß sie ihren gebührliehen Gang den Armen als den Reichen gewinnen und haben sollen/ vid. Carpzov. ad L. Reg. c. IX. n. 5.* distributiva autem maxime Principibus propria est, magnam igitur famam conciliant sibi: *tum nosse civium probitatem aut vitia, tum convenientia iis premia aut supplicia tribuere.* Prima enim Regis cura in assignando cuique pro conditione aut virtute aut bene meritis munere versatur. *Erasm. part. 3. c. 23. & 24. tota enim Reipubl. pestis oritur, quod, dum illorum honori & cupiditati qui ad magistratum evebuntur, consulitur, rapinis, ambitioni, insolentia, audacia, tyrannidique locus conceditur, nec Respublica unquam admini-*

administratur, dum suam querit quisque utilitatem, verba sunt Job. Georg. Mülleri Consil. Coburg. in Tr. Hermes Aulicus Libr. 2. sect. 28. pag. 342. hac in parte Alexander Severus Imperator magnum sui nominis reliquit monumentum, quod nil graviori vindicarit supplicio, quam si munus venderetur. Si enim, aiebat, publica munera vendi permittam, quando & functionem eorum pretio fieri patior, necesse est, quicquid peccetur ab emtore, feram, cum ei tanquam pecunie suo Domino liceat pro arbitrio quidvis facere.

§. VII. Non solum autem justitia observatur in præmiis distribuendis, sed & in pœnis irrogandis. Constat autem, quod DEUS T. O. M. in suæ legis transgressores graviter animadvertat, ex quo liquidò colligitur, magistratum tanquam ministrum DEI, famam rectè aucupari, pœnarum in legum moralium transgressores constitutarum strenuum sese præbeat executorem, graviterque peccare, si pœnam remittat, cum legem non tulerit, non obst. l. 7. ff. de LL. vid. Niellius Disp. Feud. XI. tb. 2. lit. D. Heig. quest. 24. part. post. num. 30. Petrus Theodoricus in coll. crim. disp. 10. tb. 7. lit. B. Limnaeus Jur. publ. lib. 4. c. 8. n. 278. seqq. tb. 13. Carpz. Pr. Crim. quest. ult. n. 29. ubi præjudicia & responsa. De Homicidio, Incestu, Blasphemia. vid. p. 1. q. 45. Pr. crim. malè igitur Casimirus Poloniae Rex famam aucupari voluit, quòd autoritate sua leges divinas restringere, atque rigorem divinarum legum corrigere expressa statuerit sanctione Lib. 1. Statut. Polon. c. 15. art. 6. l. 7. de delictorum exaggeratione quàm remissione vid. l. 38. §. 9. l. 16. §. ult. l. 5. §. fin. ff. de pœnis. l. 37. ff. de minoribus l. 1. §. ult. ff. ad L. Corn. de Fals. Speculator in Rubr. de Dispens. Carpzov. Practic. criminal. p. 2.

§. VIII. Sequitur nunc Commutativa, quæ circa contractus occupata est, civiumque inter se contrahentium magis propria est, quibus convenit permutare, mutuo contrahere; ut igitur justitia observetur, Imperator noster magnam famam aucupatus, qui saluberrimas in contractibus leges sancivit, ne confusio aut deceptio toleretur in Republ. Sic certas res vendere prohibuit, ut frumentum exercitui missum. *l. fin. c. quæ res vendi non poss. purpuram, l. 7. c. d. t. res minorum l. 3. c. de præd. & al. reb. min. furtivas l. 43. §. 3. ff. de emt. vendit. litigiosas l. fin. c. de litig. dotales l. 4. ff. de fundo dot. arma Reipublicæ hostibus, l. ult. c. quæ res export. non deb. &c.* sic ratione formæ certæ leges de dolo, errore, vi, metu, læsione ultra dimidium justî pretii *l. 2. c. de rescind. vendit.* & sic in reliquis contractibus omnibus. Famam itaque legitime aucupantur, qui secundum has leges vivunt, inque tali casu Jobum & Tobiam imitantur, quorum in sacris literis in specie justitiæ encomia supersunt, ex profanis inter reliquos memoria Riphei Trojani cujusdam, de quo Virgil. *L. 2. Aneid. 425.*

- - - occidit & Ripheus justissimus unus,
Qui fuit in Teucris, & servantissimus equi.
& Emathionis, cujus laudes Ovid. *l. 8. Metamorph.* canit:
Emathion equi cultor timidusque Deorum.

§. IX. Sed nunc ad Fortitudinem tendimus: ex historiis edocemur, *Julium Cæsarem* bellicosissimum extitisse, adeo ut oppida ceperit octingenta, populosque subegerit trecentos *vid. comm. Cæsaris de bello civil.* apparet etiam ex *proëm. Inst.* Justinianum fortissimum fuisse, qui hostibus victis triumphatorem magnificum se effert, & hoc Jure, quod vel ex unico contra *Ost-Gothorum Regem Vitigen* apparet

paret bello, qui Romam obsidione premens una die 30000 amisit, adeo, ut postquam octuogies novies certatum esset, (quod vix exauditum,) obsidionem deferere coactus fuerit; contra hunc Justinianus Bellisarium misit, à quo Vitiges, coësis trecentis millibus captus fuit *Horn. Orb. Polit. p.3. p.65.* quid de *Maximiliano I. de Carolo V.* qui *Franciscum I. Gallie Regem* cepit, bellaque ingentia in Germania, Italia, Africa & America felici Marte gessit? Non opus est ulteribus exemplis insistere, cum integra volumina de Saxonum, Svecorum fortitudine extent.

§. X. Ast scimus, non tantum hunc famam fortitudinis deportare, qui intrepidò animò hostes aggreditur, victoriamque sangvisfluente strage consequitur; sed & eum, qui paucis amissis prudentiâ bellicâ hostes aptè circumvenire, cumque suorum lucro palmas depromere didicit. Egregia hinc *M. Anton.* Sunt verba: *Se malle, dicentis, unum servare civem, quam mille hostes perdere.* Vid. *Ammian. Marcellinus l.14.* de Constantio de Alexand. Sever. ap. *Ælianum Lampridium*: de *Georgio Ireundbergio Mindelhemii Barone*, propter ingentes victorias illustri hæc habentur; quod omnibus suis præclare gestis anteposuerit, quod anno 1502. exercitum suum ab hostibus circumventum ad Valentiam in Belgio salvum ex hostium oculis abduxerit, posteaque victoriam amissis paucis consecutus sit *Mich. Piccart. Obs. Hist. Pol. Dec.3. c.6.* hinc quæritur: quid de stratagematibus statuendum? frangitur enim fides Gentium, siquidem *Tacit. 2. annal.3. teste,* apertâ cum hoste fronte agendum, fidem autem frangere turpe *l.5. ff. de pact. Machiavell. c.18. de princ.* fides autem adesse nequit, ubi dolus, *Lips.5. Polit. c.17.* ast contrarium approbant exempla sacra *Jos.8. 2.Sam.V. v.23.* *Jus Can. c.2. c.23. q.1.* *Jus Civ. l.26. ff. de capt. & postlim.*
nil

nil enim interest, modò quis vincat *c. 2. c. 23. q. 2. 3.* ignoscendum enim iis, qui sanguinem suum, qua ratione possunt, redemptum cupiunt *l. 1. ff. de bon. eor. qui ante sent.* inde tales victores famam justè deportant, qui usi sunt stratagematibus. Sed restant ἀντίχρητες: ex *Seneca* enim vulneribus plus gloriæ quam sanguinis effluxisse *Val. Max. lib. 2. c. 3.* Simile de *Themistocle Atheniensi*, qui, ne adversus Patriam pugnare cogeretur, venenò se interfecit *Plutarch. in Themist.* at, cum nemo membrorum suorum Dominus sit *l. 13. ff. ad L. Aquil.* nemoque se ad capitalem obligare possit poenam *l. 37. ff. d. t. l. 11. ff. ad L. Corn. de Sicc.* hinc talibus de *jur. Can.* sepultura denegatur honesta *c. 12. c. 13. q. 5.* quo consentit *J. Sax. art. 31. lib. 2. Land. R.* &, qui fortitudo adesse potest, ubi nulla patientia? ubi mors non expectatur? potius desperatio, & timiditas adest, fugit enim mala obvenienda, quorum eventus aliud docere posset.

§. XI. Sed progrediamur ad ea, quæ circa gustum & tactum occupantur, ubi offendimus, qui voracitate, ebriitate, & libidinibus illicitis famam quæsivere; clarus est *Milo Crotoniensis*, de quo testantur Scriptores, quod solus bovem uno consumserit die, de bibacitate *Schook. de Cerevis. cap. 36.* dicit, morem bibendi in universum mundum missum, ut peccatum non putetur, & *Augustin. Epist. 48.* intra numerum perfectissimorum Politicorum referri dicit, qui plurimum meri magnosque cyathos evacuare posset; quod *Owenus Germanis* imputavit, sed recte à *Michael Meyero* notatus; de Romanis liquidem *Harsdörffer.* ita: Die Römer haben nicht allein sich/ sondern auch ihr Vieh zum Sauffen genöthiget. *Aeneas Syl. Comm. in Panorm. l. 1. 20.* de *Henrico Goricia Comite*, elegans exemplum: Hic duos filios, quos habuit, media nocte vocitare sæpius, & an sitiant interrogare solitus erat,

erat, quibus ob somnum tacentibus vinum ingererat: illisque recusantibus ac evomentibus vinum, conversus ad conjugem; ex alio, dicit, concepisti meretrix; neque enim filii mei sunt, qui noctem integram nil sitientes dormiunt: hinc Xenocratem pro longiori potu præmii loco coronatum dicit Laërtius lib. 12. ast ebrietas tanquam fomes vitiorum & nutrix errorum, uti sic vocatur c. ante omnia. dist. 35. res tumultuosa c. 3. dist. 35. hinc maxima poena digna est Arist. 3. Eth. 5. § 2. Polit. ult. etiam capitalis olim Atheniensibus Laërt. in Solon. Cæl. Rod. l. 15. lect. antiq. c. 6. qui poterit famam conciliare? cum ebrius plura mala aggrediatur, quam sobrius, Casus in spher. civit. lib. 2. c. 10. p. 107. cum & infanti & furioso comparetur. c. 5. dist. 35. c. 14. X. de vit. § honest. Cleric. Ejus filia libido est, cujus amatorum integrum catalogum reperimus in Camerar. hor. subr. cent. 2. c. 35. p. m. 213. & quamquam incredibile ferè, hominem in impetuosisimo affectu Veneris gloriam quærere posse, experientia tamen aliud testatur. Sicco pede prætereamus ludos Romanorum in honorem Dæ Floræ, de quib. Henr. Salmuth. in not. ad Gvid. Panciroll. & Martial. lib. 1. Epigram. Tertullian. de Spectac. cap. 10. cultumque Veneri Gazæ exhibitum vid. Camerar. hor. subc. cent. 2. c. 41. pag. 252. exempla Tiberii & Heliogabali aliorumque testantur, qui nudas puellas, sibi cœnantibus, administrare voluerunt, imò obscenis omnibus actibus famam quæsiwerunt; de virginibus Laconicis vid. Euripides, quas vocat ἀνδρῶναυαῖς: memorabile est, quod Paul. Jovius in Eleg. L. 3. dicit: tempore Galeatii Sfortiæ vulgatum fuisse inter fœminas Insubras, nullam ex Principis concubitu fieri impudicam, ideoque magnæ famæ esse, quæ cum Principe concubisset: hac intentione Andronicus Imperator Constantinop. cornua cervorum insignia & rari quid habentia in porticibus fori suspendi jussit fœminarum, ut civitatis notaret

mores Camer. bor. subc. cent. 1. c. 50. in fin. aliud adhuc ex *Arriano in Annal. de reb. Indicis*: Mulieres apud eos castas esse, neque ulla mercede quam Elephanti, (regium cum sit Indis Elephanto vehi) corrumpi se pati, quod honorificum sibi ducunt, formæ suæ pulchritudinem Elephanto dignam haberi: ast laudabilius est, quod de pudicissimis viris atque matronis referunt Scriptores, de quibus *Eusebius l. 8. c. 16. Eccl. Hist. Pompon. Lat. Comp. Rom. hist. Plin. lib. 7. Epist. Michael. Piccart. Obs. hist. Pol. Dec. 13. c. 5. ex Tbuano Alfonsus Ciacon. Biacens. in vit. & gest. Pontific. in vita Pit II. p. 950. de Jacobo Rossa Archi-Episcopo Ulyssipolensi*, qui maluerit mori, quam mortem coitu vitare, qui à Medicis svadebatur: pater enim §. 4. 7. de publ. Judic. l. 6. §. 1. l. 34. ff. de adulter. quod libidines puniantur, tanquam illicitæ, sive stupra sint violenta, quorum pœna capitalis l. 1. §. 2. de extraord. Crim. l. 3. §. 4. ff. ad L. Jul. de adult. P. S. S. art. 119. Const. Elect. 31. p. 4. *Carpzov. Crim. 2. q. 85. num. 17. sive stupra voluntaria d. §. 4. 7. de publ. Judic. Wesenb. in parat. ff. ad L. Jul. de adult. n. 21. M. Pistor. Conf. 12. n. 36. Cardin. Tusch. tom. 7. concl. tit. 5. concl. 709. n. 10. Ordin. Eccles. von der Straffe der Unzucht/ licet fornicatio de Jur. Civ. sit impunibilis. l. 12. l. 29. §. 1. C. ad L. Jul. de adult. l. 13. §. 2. ff. eod. Card. Tusch. tom. 3. pr. concl. 423. n. 3. Secus tamen de Jure Sax. Const. 28. p. 4.* Sufficit summum dedecus & opprobrium ex libidine resultare, unde nunquam famam quis hisce aucupari potest, cum lædat pietatem, existimationem, verecundiam nostram; inde minime committenda l. 15. ff. de condic. Inst.

§. XII. Nunc ad ea, quæ animum externe primariò moderantur, quæ nomine *divitiarum & honorum* veniunt; circa *divitias* deprehendimus prodigos & avaros, prodigorum exemplum *Caligula* erit, qui prodigalitate & immanitate monstrosâ fuit, cujus socius *Heliogabalus*. vid. *Hornii Orb.*

Orb. Polit. p. 3. p. m. 44. & 46. idem autem iudicium de prodigis, quod de perpetuò ebriis, siquidem etiam furiosis comparantur *l. 1. ff. de curat. fur.* eò, quod bona prodigorum furiosum dicantur facere exitum *l. 12. ff. de curat. & Tut. dat.* hinc etiam Curatores accipere tenentur *§. furiosi 7. de curat. & t. t. ff. de curat. furios.* aliud ergo de liberalitate, quâ quis famam aucupari potest, dicendum, quæ moderatè approbatur *§. 2. ff. de Donat. l. pen. c. de Donat. Nov. 52. c. 2.* prodigalitas etiam inde colligitur, si quis plura jactet, quam reverà possidet, quam quidem *Sponse Jure* non omninò prohibitam dixit *Cypræus de l. c. 13. §. 58. n. 4.* quod non turpe sit, conjungendarum personarum qualitates modicè jactare, præprimis parentibus, cum optimum pro liberis censeantur fovere consilium *l. 22. §. ult. ff. ad L. Jul. de adult.* ast omnis jactatio haud firmo stat talo, cum enim quis nobilem vel Doctorem se jactet, cum non sit, crimen falsi committat *l. 27. §. 3. ff. ad L. corn. de Fals. Carpz. Pr. Crim. p. 2. q. 93. n. 36. 37. seqq.* sic juvenis si jactat, se cum virgine rem habuisse, injuriarum tenetur. *Harprecht. Inst. tit. de injur. §. 9. n. 9. Carpz. part. 4. const. 45. Def. 4. Sande in Decis. 5. tit. 8. d. 5.* adeò ut relegatione & fustigatione possit puniri *Carpz. Pr. Cr. p. 2. q. 36.* similis est huic æstimatio rerum interdum vilissimarum, ubi postea restitutio facienda maximo cum accipientis damno *Fab. cod. l. 5. tit. 7. def. 43.* ubi æstimatio etiam attritarum vestium præstanda *l. 10. pr. ff. de 7. Dot.* ludibrium & dedecus non laudem merentur tales æstimatores; interim tamen minime laudanda avaritia, quæ omnium malorum radix, quæque maxime exercetur in usuraria ista pravitate, quâ homines de se invicem mutuo datæ pecuniæ usuras extorquent, minimè ferendas, quas generaliter damnat *Jus Can. c. 2. c. 5.*

*dist. 45. c. 3. 4. 18. X. de Usur. de Jure verò Civili tolerantur
t. t. ff. de Usur. l. 24. ff. de Usu & Usur. leg. sed quousque
vid. Tabor. Tr. de alter. Tant. Ludw. de Usur. l. fin. c. de Usur.
re judic. est enim summa avaritia, quando quis usuras exigit
ultra modum à Christiana charitate determinatum c. 14. q. 3.
c. 14. q. 4. c. 13. 17. de Usur. in 6. justè igitur tales foeneratores
& usurarii puniuntur R. A. zu Speyer de anno 1544. it. zu
Augsburg de an. 1548. rubr. von wucherl. contract. vid. Godofr.
de Jena Diss. de Lege Commiss. quæ igitur fama tali foenera-
tori? cum à Legibus variis puniatur modis, puta infamiâ
l. 7. c. ex quib. caus. infam. Carpz. Pr. crim. pr. 2. q. 97. n. 33.
c. 6. q. 1. Jure Canon. excommunicatione c. 7. X. de Usur.
unde tales nec possunt esse testes Gail. l. Obs. n. 8. à sepultura
excluduntur ecclesiastica c. 3. X. de Usur. aliisque poenis affi-
ciuntur vid. Torgarisch Ausschreib. Rubr. von Bucher.
August. Policen-Ordnung an. 1555. rubr. von Bucher inprimis
Elect. Job. Georg. I. an. 1625.*

§. XIII. Nunc transeamus ad communem *aucu-
panda famæ pestem, ambitionem*, quâ quis honores appetit,
quos nec apetere ipsi convenit, vel etiam per media illi-
cita; puta per casus obliquos; nam

Munera, crede mihi, placant hominesque Deosque.

Partim etiam in titulis sibi non competentibus: primus au-
cupandæ famæ modus per ambitionem fit emtione officio-
rum, munerumque mercaturâ: unde Bodin. de Republ. Lib. V.
c. 5. *pœnarum ac præmiorum distributio nunquam speranda vi-
detur, quamdiu honores, Magistratus, Imperia, Sacerdotia,
curationes, in officina tabernaria mercatorum publicis ven-
ditionibus quasi sub hasta proscribentur*, in Gallia omnia officia
atque officia venalia esse dicitur, v. Thom. Lans. de Leg. Reg. 103.
ubi refert ex *Histoire des Derniers troubles de France lib. 3.*

ali-

aliquando Regem viginti annorum spatio, ex mercatura & nundinatione triginta novem milliones percepisse. Legibus igitur Romanis optima ratione ambitus punitur *l. un. ff. ad L. 7. de ambitu*, ibique *Henr. Zæf. comment. ad d. l. n. 2. l. fin. C. ad L. 7. ul. repetund.* ubi solenni sanctione cautum, electi ad honores ut jurato deponant, se nil dedisse, vel daturos pro munere quod sortiti v. *Ziegler. Dicast. Concl. 2. § 4. §. 7. seqq.* ingerentes enim negotiis alienis suspectos vocat *l. 25. ff. de Procur. l. 21. §. ult. ff. ex quib. maj.* & invitos ad officia eligendos esse vult Imperator *l. 31. c. de Episc. & cler.* seu eos, qui fugiunt *c. 1. script. 8. q. 1.* qui enim honores desiderare anxie solent, plerumque eos minimè merentur *l. ut gradatim 11. ff. de muner. & honor.* inde suffragium, i. e. pecuniam, quam suffragatoribus aulicis dant, promittuntque honoris consequendi gratiâ, totius nequitiae Principium & Terminum vocat *Gotbofr. ad Nov. 8. c. 11.* infamiam igitur potius quam famam consequitur, munera qui emit, ex nuda ambitione: excusandos tamen putamus eos, si illi, quibus antea officium oblatum est, indigni sint, vel sine periculo salutis publicæ eodem officio fungi, vel si aliter promereri nequeant, tunc injustum haud esse si alii oblatis nummis officium ambiant v. *Tiber. Decian. Pr. crim. l. 8. c. 26. n. 4. & 9.* unde nec Simoniam esse dicit *Valer. Differ. utr. for. voc. Simonia diff. 5. n. 1.* Præprimis cum digni sint ad munera talia subeunda. Sed ad titulares. *Curtius l. 8.* memorat, Alexandrum M. DEum à Jove Hammone progenitum dicendum, ambitiose petiisse; Caligula se Jovem appellavit *Sveton. Cal. c. 22.* Domitianus pari modo, *Id. Domit. c. 13.* de Regum Turcicorum, Persarum titulis vid. *Petr. Greg. Tholos. l. 6. de Republ. c. 11. Piccart. Dec. VI. Obs. hist. Pol. c. 10. Barclaj. c. 5. Icon. anim. vid. curiosus Tr. der grosse und eingebildete Titul-Mann/* certum est,

hanc titulorum vefaniam plurimos titillare, adeo, ut lubentissime redituum defectum tolerarent, modo titulis superbire possent, varias hinc fingunt denominationes, quibus titulos extorquere possunt: licitum quidem est, nomen, prænomen, vel cognomen mutare *l. un. c. de mutat. nom.* si tamen in fraudem aliorum fiat, merito juxta *L. Corn. de falsis* puniendus *l. 13. ff. ad L. Corn. de fals.* interdum pro ratione doli, relegatione, fustigatione *l. 27. ff. d. t. Fab. in c. t. d. mutat. nom. Menoch. lib. 2. A. 2. cas. 318. n. 24.* suspensos fuisse dicit; quod colligi potest ex *l. un. c. ad L. Visellian.* ambitio cum sit nutrix avaritiæ & adulationis *Nov. 8. in pref. l. ult. c. ad L. J. repet.*

§. XIV. Supra dictum est famam defendendam esse, brevibus igitur heic quæstio decidenda, quo usque defendenda? æqualiter cum vita, est *l. 9. de manumiss. vind.* major enim injuriæ metus quàm mortis censetur *l. 8. §. 2. quod metus caus.* vita enim exigui non debet, quæ cum infamia exigitur *Matth. Coler. Pr. Exec. p. 1. c. 8. n. 28.* dicitur enim quis salutis suæ tutelam facere, hinc impunibilis *l. 3. in fin. c. ad L. Corn. de Sicar.* ast scimus, defensionem quidem licitam esse, sed non omnem *l. 5. l. 45. §. qui cum aliter ff. ad L. Aquil. l. 9. ff. ad L. Corn. de Sicar.* vindicatio autem est, qui occidit injuriantem, cum non æqualibus utitur instrumentis, nullatenus igitur censendum, famam cum vita pari modo defendendam, cum vita non possit restitui, fama verò possit, exceptis tamen casibus, ubi eadem vitæ & famæ ratio, ut in stupro violento, aggressore insidiante *l. 4. §. 5. ff. ad L. Aquil.* ibi etiam famæ suæ defensor impunibilis *l. 9. ff. ad L. Corn. de Sicar. cap. 2. §. c. suscepturus X. de homic. vol. §. casual.* item si justo dolore quis ductus alterum occiderit, *l. 38. §. 8. ff. 4d L. Jul. de adult. l. 1. §. ult. ff. ad L. Corn. de Sicar.*

Sicar. arg. l. 14. §. 6. ff. de bon. libert. Mattb. Steph. cent. 1. q. 9.
 cum itaque se defendere cum alterius internecone non
 semper procedat, quæritur, an fama integra maneat per re-
 torsionem? retorsionem vindictam esse nonnullis placet,
 proinde tanquam remedium, privatim prohibitum.
Vasquius lib. 1. contr. illustr. c. 12. n. 2. tueri quidem quis po-
 test, sed non ulcisci *l. 45. §. qui cum aliter ff. ad L. Aquil. ast,*
 retorquens se saltem defendit, purgat enim recriminando
 pudorem suum *l. 25. ff. de Procurat.* unde nec actione injura-
 rum tenetur, modo in continenti fiat, verbisque nullis super-
 additis *Mynsing. cent. 5. Obs. 17. n. 3. Modest. Pist. cons. 3. n. 34.*
 an verò is, qui prius alterum injuriavit, per recriminationem
 famæ suæ jacturam patiatur, quæritur: inter Politicos nul-
 lam patitur, cum quilibet possit retorquere, nec obligatus ad
 satisfactionem quærendam, nisi injuriatus retorquens vel in
 continenti, vel certis circumstantiis demonstret, hunc men-
 titum esse, eumque famæ lædendæ ergo injuriasse, turpitude
 enim non fit ignominiosis verbis, sed ex vitio morali *t. t. de
 his qui not. infam.* Tertiò quæritur an infamandus, qui ad
 provocationem non comparuerit? Duella duplicia sunt,
 judicialia & extrajudicialia, illorum unum factum esse sub
 Ottone I. prope Trevirim dicit *Cujac. in c. tit. de Success. Feud.*
Tiraq. de J. primog. q. 40. quæ prohibita *c. monomachian. 2.*
q. 4. c. ult. X. de purgat. quia inventum Diaboli dicuntur
c. consulisti c. 2. q. 3. extrajudicialia vel ob bonum publicum
 vel privatum sulcipiuntur; illorum exemplum narrat
Bocerus de Duell. approbatque, Vasq. lib. 1. contr. illustr. c. 47.
Alciat. de sing. certam. c. 3. ut &, quæ sunt honoris ergò
Bald. c. 1. n. 16. de pace tenend. Glitzof. c. 4. n. 20. d. tr. Bernegg.
in dodec. 2. ad Germ. Tac. q. 8. verum cum omnia duella im-
 probata per Rec. Imper. innumeraque Edicta, minimè non
 com-

comparendo famæ jacturam pati potest; quis enim **Carolus V.** vituperabit, quod **Francisco Gallia Regi** non comparuerit? de quo *Schleid. l. 6. p. 12.* cum sæpissime fiat, ut vincat is, qui malam fovet causam hodieque vix dentur casus; ubi Judicis copia non possit haberi: plura vid. in *Liebentb. Coll. Pol. exerc. 14. q. 1. 2. 3. seqq. Freh. de Existim. Lib. II. c. 8.*

§. XV. Sed pergamus ad exteras regiones, an earum perlustratione *famam* quis sibi comparare possit? Ubi primò distingvendas puto personas; primò enim infimæ sortis hominibus puta rusticis non competit peregrinari; nec etiam omnibus artificibus, eorumque peregrinationes improprie tales sunt, inde germanicè dicuntur, *Wanderschafften*. Sed iis solum, quorum animæ ad sublimia Rerump. munia adspirant, & ad magnæ fortunæ cultum excitantur, peregrinandi licentia conveniet sc. Nobilibus, Studiosis, Mercatoribus vid. *Dan. Gruber Tr. de peregrin. studios.* an Principibus conveniat? quæritur: perniciosum esse, præsertim regentibus Principibus peregrinare, exemplo suo *Woldemarus Svecia Rex* testatur, cujus frater Magnus interea regnum sibi aptavit, improbat etiam *Seckendorff. im Deutschen Fürsten Staat/ p. 2. c. 5. n. 1. Dieterich. in not. ad A. B. tit. 30. & 31. p. 121. Conrad. Heresbach. Lib. de Instit. Princip.* periculosissimum quoque est; exemplum esto *Ericus Junior Dux Brunsvicensis* de cujus infelicibus peregrinationibus legatur *Letznerus l. 3. Chronic. Dassel. à c. 68. usque 79. de Peregrin. Princ. vid. Casp. Dornavius in Mercur. Nobil. vid. Discursus de optimè instituenda in exteras oras peregrinatione* Dissertationi D. Præsidis *de Jure peregrinantium* annexus. Circa peregrinationem ipsam videndum, quænam utilis; etenim hodie imus in Galliam, Italiam, ut saltationes peregrinas discamus, motusque doceri gaudemus Jonicos, luxusque peregrinus Germaniam

maniam nostram adeò immutavit, ut se ipsam non agnoscat, docente *Mich. Piccart, ad L. 5. Pol. Arist. c. 8.* reduces quidem afferunt varia, licet non bona, modo nova *Schuppius in Dissert. de Praest. Nibili p. 8. add. Lansius Orat. pro German. p. 17. & 18. it. Orat. contr. Gall. p. 340. consentit Severin. de Monzambano de Stat. Imper. German. p. 176.* hæc autem adducta exceptionem recipiunt, in illis, qui affectibus frœna injicere didicerunt, peregrinationesque cum usu & fructu suscipiunt, non enim Hierosolymis fuisse, sed Hierosolymis benè vixisse laudandum est *c. scias c. 7. q. 1. c. gloria c. 12. q. 2.* quomodo autem utiliter peregrinandum, explicat *Scherbius ad l. 1. Pol. 78.* ut quis sc. habeat notitiam Geographicam, Historicam & Politicam, quæ peti potest ex *Conringio, Bosio, Hornio, Luca de Linda,* qui prælaudati autores optima ex optimis congesserunt scriptoribus, eaque ad nostrum accommodarunt statum, quibus addantur *Böclerus, Johann. Qvenstet. Tract. de Script. Jurid. Polit. Historicis, Moorhoffs Polybistor. Naudæi Bibliograph. Polit. Henrici Jutii Scheurlæi Bibliographia mor.* Si igitur peregrinationes à persona capaci certo observato modo suscipiantur, dubium non est, quin famam quis exinde deportet haud minimam, quæ enim sit indignitas, animum, quem vix cœlum capit, sesquipedali terræ frustillo captivum tanquam *Casimirum & Tityrum domesticum teneri?* nil de prudentia Civili dicam? quæ nulla ratione melius comparari & acquiri poterit, quam si terras alio sole calentes adeamus, indeque, quod in rem nostram est, capiamus; nam

*Utilis ille vir est multas qui viderit urbes:
Scilicet haud una capitur sapientia sede,
Sed variis terris queritur atque locis.*

§. XVI. Nunc ad Heroes, qui DEI ductum specialem causam principalem; subordinatam verò naturæ bonitatem rectam educationem & insatiabile res egregias expediendi agnoscunt desiderium, quibus ab extra accedit incredibilis constantia, alacritas, fortitudo, quod autem supra *cap. 3.* dictum, virtutes has huc præcisè non pertinere, ideò factum, quoniam alia virtus heroica est, quatenus pro singulari Divini Numinis gratia & donatione infusa sumitur, vel pro excellentia & splendore virtutum humanarum, illas in Martyribus, has in *Julio Cesare* deprehendimus, qui omnia expedivit *μὲν αἰαβαλλόμενος* ☉; in *Alexandro M.* qui volatu quasi totum mundum sub imperium redegit suum; imò novissimum exemplum in generis humani deliciis & Tot Regnorum Defensore, *Wilhelmo Angliæ Rege* quem Deus servet! siquidem vix ac ne vix quidem historia tantum velocitatem enarrabit, quod spatio tantillo, paucarum sc. hebdomadarum Regnum, quod in tam felicissimo statu, cujus Rex plus quam sexaginta millibus militum armatorum cinctus erat, fuerit occupatum, eversum: plura antiqua exempla *Herod. libr. 1. Val. Max. Justin. l. 1. c. 8. de Artemisia Regina Carie Tamyrcæ Scytarum &c.*

§. XVII. Circa prudentiam Civilem & eruditionem offendimus curam in subditos, quæ vel intrinseca vel extrinseca *c. 23. q. 1. c. noli.* illa est vel religionis vel rerum literarum; de illa supra: hac Princeps famam aucupatur partim fundatione & conservatione scholarum Trivialium pariter ac universalium Academiarum, de quibus *Cluverus, Geogr. Hornius Orb. Pol. Schönborn Pol. Liebhentb. Coll. Pol. Strateman.* extrinseca cura respicit vel cives vel extraneos, erga cives expeditur censurâ *Bodin. de Republ. l. 6. c. 1. Zepp. de Polit. Eccl. l. 2. c. 15.* quæ Censores constituuntur, qui hominum mores

mores observant in Jure Irenarcha dicti l. un. C. de Irenarch.
 t. t. C. de Accusat. vid. Christian. Thomasi disp. de Felicit.
 subditor. Brandenburg. Tribus adhuc verbis de eruditione
 quædam proponamus, qua in omnibus Facultatibus fama
 conciliatur legitimè, varieque; sed hic loqvuntur *Acta Eru-*
ditorum Lipsiæ edita, quæ consulenda. vid. t. t. ff. de O. J. l. 2.
 §. 9. C. de V. J. Enucl. l. un. C. de nov. C. faciend. l. un. C. de just.
 C. confirm. quibus ut & aliis innumeris LL. continentur no-
 mina eruditorum Jctorum, quos Imperator multis elogiis
 exornavit. Falsò autem fama quæritur eruditione furtivâ,
 quam furtum literarium vocat *Speckhan. Cent. 1. q. 88. p. 375.*
 aliàs plagium literarium vid. elegantem *Disp. Jac. Thomasi*
de Plagio literario ubi c. 1. theor. 7. §. 198. seqq. dicit, quibus
 modis fiat; aut enim ex ambitione, aut cupiditate gloriæ aut
 ex ignavia; huc pertinet, quod notat *Conringius de ration.*
Stat. th. XII. de Bodino qui l. 1. de Republ. c. 1. pr. se omnium
 primò Reipublicæ definitionem effinxisse gloriatur, cùm
 contrarium ex *Tacit. l. 3. Annal. c. 4.* probet. Huc perti-
 nent Pasquilantes, qui aculeis verbis homines perstringunt,
 famamque injuriolis quærunt scriptis; huc spectant dispu-
 tationes, quibus se disputantes vexant, unde auditorium
 rei veritatem vix consequitur; conciones, quibus verba
 obscœna vel injuriosa miscentur contra *Ordin. Eccles. Elect.*
Sax. in art. gen. §. zum siebenden / ibi: Nachdem den
Pfarrern mit Ernst auferlegt und eingebunden / daß sie in
ihren Predigten ihren eignen Affecten mit Holhippen / Poldern
oder Schmähen nicht nachhangen &c. Carpz. jurispr. Consist.
Lib. III. Tit. IX. Def. 98. nec non conciones, quibus deti-
nentur ultra tempus auditores, contra Decret. Synod. Elect.
Saxon. de anno 1624. §. Und damit ibi: Auch nicht über eine
Stunde in Feyer-Tagen / und über eine halbe Stunde in der

L 2
Wochen

Wochen mit Predigen zu zubringen / *Carpz. Jurispr. Consistor. Lib. II. tit. XVI. def. 255.*

§. XVIII. Quoad artes respiciendum, an præprimis ad Divini Numinis gloriam, quæ in hoc apparet, quod DEus huic & illi tantum ingenium concesserit, aliquid artificiosè ac ingeniosè proferre, quæ summam in homine admirationem excitant, dirigantur, vel etiam ad Reipubl. commodum & incrementum. His itaque rectè conciliatur fama, ob rationem in *Const. Deo Autore §. 5. de concept. ff. l. 65. ff. de legat. 3. cum ope & opera suâ Reipubl. salus quærat* *l. 5. §. 1. ff. de V. S. l. 8. §. 12. de j. immun.* de reliquis futilibus artibus sequimur judicium *Mattbesii in cons. X. nupt.*

§. XIX. Restant Politici, quibus prudentia festinandi & cunctandi famam maximam affert, ubi circa hanc regulæ sequentes notandæ: Consilia deliberanda diu, sed celeriter expedienda: Occasio capillata fronte arripienda; persona vel est Superior, ut Princeps, rectè famam aucupatur *autoritate*, quod optime novit *Richelius* citatus à *LE Bleu Disp. de minist. Stat. §. 29.* hinc *Mr. du May.* un Prince sans auctorité est semblable a un corps sans ame. Eit autem; Antecessorum facta non temerè rescindendo: majestatis administrationem personis indignis non conferendo; aliorum consilia non simpliciter negando &c. Deinde *Amore & æquabilitate test. Savedr. Symbol. 31.* quod fit, si subditorum querelas non contemtui habet, sed clementer omnes audit *Reinking. de Reg. Secul. & Eccl. l. 2. cl. 1. c. 3. Hippol. à Coll. in Princ. c. 9.* Inferiores famam aucupantur *Obsequio & Reverentia*, cujus regulæ: Superiorem ne jurgiis illudat; nec unquam proprio motu cum superiori joculari aggrediatur: gratiâ Principis cautè utatur, ne nimis arcana Domini inquirat. *Æquales* famam undique aucupantur observatis his: Sit omnibus amicus, paucis fami-

familiaris: hilaris fronte, dulci & amabili vultu; ac discursu honesto, evitet invidiam & ambitionem; fidat, sed cui videat: nemini sua facile tegat negotia, πολιπραγμοσίην fugiat: fraudem, sycophantiam, calumnias, & obtrectiones aliorum non admittat. Plura vid. ap. *LE Bleu Disp. de ascens. intimor. in aul. it. de Ministro Stat. in Princip. Pract. c. 33. p. 304. Mr. du May Traitt de l' Estat de l' Empire. Runckel. Tr. de Princip. vit. gener. Johann Weisens Disp. Polit. Christian Weisens Statistica. Besseli Schmiede des politischen Glücks.*

CAPVT V. DE EFFECTU ET CONTRARIIS CIRCA AUCUPIUM FAMÆ.

C O N S P E C T U S.

I. Effectus aucupii famæ, ratione mortuorum. II. Ratione viventium varius; respectu parentum. III. In Tutelis. IV. Probationibus V. Judiciis, VI. Criminibus. VII. In Dignitatibus. VIII. Ampliatio quoad Seculares. IX. Quoad Ecclesiasticas. X. Quoad Academicas. XI. Effectus quoad Precedentiam. XII. Jura singularia & privilegia ex aucupio Famæ. XIII. Tituli & Contraria.

§. I.

Restat, ut paucis effectus Aucupii Famæ attingamus, quibus variis annumeratur Aeternitas. Virtute enim & fama nullam possessionem, nec honestiorem nec durabiliorem inculcat *Isocrates Orat. ad Damon.* hinc est, quod famam defuncti teneantur vindicare hæredes *l. 1. §. 4. ff. de injur.* ubi expresse dicitur, quod ad nostram (viventium sc.) spectet existimationem, si qua mortuo fiat injuria *jung. l. 13. 15. §. 6.*

l. 27. ff. eod. & conscientiam defuncti observare tenentur c. fin. X. de sepult. c. super eo X. de Rapin. & cum existimationis magna sit efficacia, hinc favore famæ, morte delentur omnes injuriæ viventi illatæ, & ab eo neglectæ, quas defendere non tenentur hæredes, nisi his fuerit contestata à defuncto §. fin. 7. de Injur. §. 1. 7. de perpet. & tempor. defunctum quoque infamare illicitum sit l. 4. c. de revoc. his qui in fraud. credit. Arum. lib. 1. Dec. 1. n. 58. Freber. de Existimat. c. 2. n. 19. 20.

§. II. Viventium Fama multos in Jure habet effectus; ubi primo sese sistunt Parentes, in quibus fundata est præsumtio famæ, ex qua fluit reverentia liberorum illis exhibenda *pr. 7. de Nupt.* partim in consensu nuptiali, sine quo irritæ sunt *c. c. eliter c. nostrates c. 30. q. 5. l. 11. ff. de stat. bon. l. 18. & 35. ff. de rit. nupt.* item, quod pater bonorum adventitiorum legitimus administrator habeatur liberis quamvis invitis *Magnif. D. Præses Jurispr. Elem. Disp. VII. t. b. 9.* ibique *all. l. 9. c. de bon. quæ lib.* censentur enim optimum pro liberis fovere consilium. *l. 22. §. ult. ff. ad L. Jul. de Adulter.* ex hac famæ præsumptione fluit, quod liberi parentes absque venia in Jus vocare sub pœna 50. aureorum *l. 8. C. de bon. quæ lib.* nec actionem vel exceptionem proponere queant, quæ lædat vel sugillet patris famam e. gr. actionem de dolo *l. 11. ff. l. 5. C. de dolo. injuriarum l. 2. de obseq. par. de calumnia l. 5. ff. d. t. de servo corrupto l. 6. eod. restitutionis in integrum l. 2. C. qui & advers. quos in integr.* unde nec à parentibus juramentum calumniæ exigitur *l. 7. §. 3. de obseq. par.*

§. III. In Tutelis effectus famæ conspicitur, siquidem non admittit infames *l. 17. §. 1. ff. qui testam. tut.* in tutore enim requiritur intellectus, consilium, robur animi & constantia *Brunnem. ad l. 1. C. quand. mul.* talisque tutor esse debet, qui suis rebus bene præest, arg. *l. fin. §. 1. C. arbitr. tut.*
quique

quique affectus refrœnare didicit, ut tutelâs non affectet
l. 15. §. 5. ff. de excus. tut. nam si malis moribus præditus sit
 Tutor vel Curator, ut suspectus removetur *§. ult. J. & l. 8.*
ff. de suspect. tutor.

§. IV. Porro effectus famæ in variis conspicitur
 negotiis, ut in materia Probationis: Probationes aliæ sunt
 plenæ, aliæ minus plenæ, utramque inducit aucupium famæ
vid. l. 9. C. de Nupt. ubi casus de minus plena; regulariter
 enim unus testis efficaciter improbat *c. in omni negotio X. de*
testib. l. jurisjurand. C. eod. adeò, ut licet in dignitate sit con-
 stitutus, plenam tamen minimè inducat probationem, quod
 extenditur, etiamsi Præfidiali dignitate sit constitutus testis
l. licet ex quadam X. de testib. nihilominus tamen tanto viro
 in bona constituto fama creditur, si sc. de facto proprio de-
 ponat *Salicet in L. si quis Decurio. C. ad L. Corn. de Fals.* in
 causis, quæ summarie expediuntur, nec non in Possessorio
 summano *Bart. in l. 1. C. quor. bonor. & in l. 2. ubi in rem*
act. creditur enim magis hominibus probatæ fidei & existi-
 mationis, quam levis conditionis & vitæ reprehensibilis
l. 3. in pr. ff. de test. l. 13. in fin. ff. de testib. l. ult. ff. de fid. instrum.
l. 16. ff. de accus. l. ii. ff. de dol. mal. Carpz. lib. 3. Resp. t. 9.
r. 94.

§. V. In Judiciis reperitur aucupii famæ effectus
 ratione Judicis, qui debet esse Vir bonus, juris & æquitatis
 statuendæ peritus, non malæ estimationis, cum ejus offi-
 cium sanctum vocetur, eleganter *Zieglerus in Dicast. concl. r.*
§. 23. requisita enarrat: occurrit & ratione Advocati, qui non
 debet esse illiteratus is sc. qui Jura in Academiis non didicit
l. 1. §. postulare ff. de postul. Jason. in l. certi juris C. de judic.
n. 4. Ord. Torgau. de anno 1583. Ord. Polit. de anno 1612. tit. 3.
 pietas enim & probitas in Advocato requiritur, ne plus ad
 everfio-

everfionem veritatis, quam lucidationem iustitiæ dicantur patrocinari *vid. Carpzov. Lib. 3. Resp. tit. 1. r. 5.* inde etiam eorum privilegia ex aucupio Famæ illis competentia; de quibus *vid. Menoch. de arbitr. Jud. quæst. lib. 2. c. 379. Marc. quæst. 636. & 650.*

§. VI. In Criminibus elucet aucupii famæ effectus, maximè in omnibus delictis ad famam respiciendum *const. crim. art. 44. verb.* Ob dieselbe Person dessen berüchtiget / *Gœhaus. quæst. 2. p. 102. Carpzov. p. 3. Pr. crim. 120. num. 19.* Daß man sich zuvor mit Fleiß erkundige / was Lebens und Wandels Inquisit sey / wie er sich iederzeit verhalten / unde fama sufficiens ad inquisitionem indicium dicitur, *Ordin. Pol. Sax. a. 1612. t. Von Justitien-Sachen / verisimile quoque ad torturam Ordin. Crim. art. 29. Matth. Stephan. in not. ad art. 25. requisita autem famæ vid. in Carpzov. Pr. Crim. P. 3. q. 120. n. 20. seqq. sufficiens ad torturam indicium esse etiam absque omnibus adminiculis Bartol. Conf. 91. Brunus de iudic. p. 1. quæst. 3. n. 32. Menoch. de Præsumt. quæst. 89. l. 1. n. 34. Mascard. de Probat. Concl. 392. n. 14.*

§. VII. Apparet porro effectus Aucupii Famæ in Dignitatibus, privilegiis, immunitatibus titulisque talibus concessis personis, quæ dignæ iis gerendis judicantur *l. 2. C. de dign. quarum non minima in J. Civ. est Patriciatus dignitas §. 4. J. quib. mod. jus pat. pot. solv. quæ maximè æstimata l. 3. C. de Consul. dignitas militaris l. 1. C. de Præf. Præf. siv. urb. & magistr. Mil. hanc excipit sacri cubiculi t. t. C. de Præpos. sacr. Cubic. erant olim omnia & aliæ innumerae quas Lib. XII. C. exponit.*

§. VIII. Eminentiores hodie adsunt, sc. Imperatoria, ducibus belli olim tributa §. servi J. de Jur. pers. Cic. in Epist. ad Fam. l. 2. ad Appium. in cujus personæ qualitate requi-

requiritur ut sit ex familia illustri *Beck. J. publ. lib. 2. c. 2.* colligitur autem ex cura, quam diu nocteque pro toto terrarum orbe subire tenentur Imperatores *l. ult. c. de quadrienn. præscr.* quam tam belli quam pacis summis cum vigiliis summaque providentia à se expeditam dicit Justinian. §. 1. *procem. Inst.* huic proxime Regia accedit dignitas, de qua vid. *Illustr. Dn. Lynckeri Disp. de Rege Roman.* sequitur gloriosissimum Electorum Collegium, cujus membra principales Imperii columnæ & præcipua inde dignitate pollere dicuntur *in A. B. t. 2. §. und wiewohl/* item nobilia Imperii fulcra & proceres, sacrum ædificium circumspecta prudentia sustinentes *A. B. tit. 3. in pr.* His succedunt Duces bellicosissimi qui à regendo ducendoque exercitu, cui præerant olim sic dicti *Vult. 1. fol. 4. n. 4. Limneus d. J. P. L. 4. c. 2. n. 15.* ad quam dignitatem etiamnum hodie requiritur, ut insignibus meritis gaudeant *Stryk. Ex. J. F. c. 6. q. 14.* Comites sequuntur, qui dignitates à tuitione limitum adepti quibus erant propositi *Wehner. in Obs. Pr. voc. Grave. Limn. Lib. 4. c. 4. num. 14. seqq.* Barones, qui à *Bahr/* quod idem est ac *tapffer* dicti, fortitudine sua, factis egregiis dignitates acquisiverunt *vid. Eyben. Elect. Feud. c. 9. §. 1.* reliquæ sunt Equitum, Nobilium, quæ omnes dignitates ex Aucupio Famæ resultant.

§. IX. Hæc de secularibus: Ecclesiasticæ sunt vel majores vel minores sc. Canonicatus Præbendæ *t. t. X. de Præbend. & dignit.* Prælaturæ, Episcopatus, Archi-Episcopatus, Sub Diaconatus, Diaconatus, Presbyteratus *c. 1. dist. 77.* quæ omnes dignitates iis tantum, qui eas merentur conceduntur *c. 2. dist. 77.* ibi expresse: *si meretur it. si inculpate se gesserit c. 4. d. 78, c. 29. X. de præb. & dign.* ubi Innocentius III. notat eos, qui indignos, quibus nec morum honestas,

nestas, nec literarum scientia suffragatur, promovent, cum in cunctis sacris ordinibus & ministeriis sit ætatis maturitas, gravitas morum, & literarum scientia inquirenda c. 7. X. de Elect. elect. potest.

§. X. Porro & aliæ dignitates adsunt Academicæ, quæ in Academiis ex Aucupio Famæ dependent, inter quas prima est Rectoratus, qui à Professoribus certæ Personæ ex illorum collegio conceditur *Middendorp. d. Acad. l. 3. c. 13.* hæc dignitas interdum semestris vel Trimestris *Id. d. c. 13. Besold. de Academ. c. 3. §. 2.* huic proxima est Decanatus in omnibus Facultatibus, cujus officium causas collegium concernentes procurat *Matth. Stephan. d. Jurisd. Acad. c. 4. n. 6.* ex his certi Professores constituti, qui omnes Viri, qui famam aucupati scientiâ : inde omnium Facultatum dignitates & Promotiones quæ triplices recensentur à *Becker. J. Publ. Baccalaureorum, Magistrorum, & Doctorum* quibus accedit & Licentiatura, qua summam Doctoratus dignitatem consequi possunt, cum voluerint *Petr. Gregor. Tholos. de art. Jur. c. 34. n. 18. p. 556.*

§. XI. Progrediamur ad alium effectum Aucupii Famæ, qui deprehenditur in Præcedentia, cum honor & dignitas in sessione consistat & prioritate *Scrads. lib. 1. cons. 4. n. 232.* honorabilior cum sit qui primo sedeat loco *l. decernimus ibi Gloss. C. de S. S. Eccles.* in Principibus enim interesse honoris & dignitatis omnium primum existimatur, omneque aliud vincit, adeò, ut ne quicquam deminui possit *Pierre Matthieu l. 1. narr. 2. n. 7. fol. 39.* frequentius hac de re in Comitibus Imper. hæc controversiæ motæ, imò ferè in omnibus ut patet ex R. I. zu Augspurg/ de an. 1500. ex R. I. zu Wormbs/ de an. 1521. zu Speyer/ de an. 1526. zu Regenspurg/ an. 1521. zu Speyer/ zu Wormbs/ an. 1545. 1546. novissime

novissime R. I. in Regenspurg/ de an. 1654. in Nürnberg/ de an. 1542. 43. in quibus, ut & aliis omnibus hæc res indecisa & suspensa relicta R. I. in Comitibus Ratisponens. de an. 1653. 1654. ubi seposita hac controversia Jus suum cuilibet remansit R. 7. de an. 1654. vid. Jac. Andr. Crusii Tr. de Præcedentia.

§. XII. Exinde fluit alius effectus, Jura sc. singularia immunitates & prærogativæ, nec non tituli. Jura illa partim ratione Judicii habent, quale est, ut Status Imperii extra Imperii limites comparere non teneantur Ord. cam. p. 2. tit. 7. Limn. de J. P. partim ratione Judicis, ut sunt beneficia de non Appellando, vid. Petr. Fiderus Mindanus Tr. de Process. Mand. Austregarum Ord. C. p. 2. tit. 34. Jura circa successionem, unde pacta confraternitatis vid. Reink. 1. Class. 4. c. 18. Limn. de J. P. l. 4. c. 8. n. 126. Rittershus. apud Arum. de J. P. vol. 1. f. 190. & alia innumera. Circa titulos restant adhuc nonnulli effectus; nam ob virtutes in honore habendos Clarissimos vocat l. 8. ff. de Senat. Spectabiles l. 3. ff. de Off. Pref. V. g. Illustres l. ult. ff. de Senat. Egregios l. 15. ff. de Jurejur. Magnificos §. 3. præm. 7. qui omnes tituli de fulgore throni Imperatorii velut ex sole in eos mittuntur, quos merita virtutum commendant l. ult. C. de stat. & imag.

§. XIII. Ex diversitate autem dignitatum tituli variant, Imperatorum enim titulus alius quam Principum: in Jure deprehendimus vocabulum Serenissimi l. 3. C. ubi Senator. piissimi l. 5. C. de Præp. sacr. Cubic. l. 3. C. de re milit. l. 4. C. Offic. Mag. milit. vid. Oldenburg. in Limn. enucl. l. 2. c. 17. n. 8. Sacratissimi l. pen. ff. ad S. Ct. Tertull. l. 3. C. de quadr. præscr. Nov. 47. c. 1. majestatis arg. l. 32. §. 4. ff. de Recept. arbit. l. 91. ff. de ber. Inst. l. 10. C. de LL. tit. ff. & C.

ad. L. Jul. Majest. Gloriosissimi titulum Pontifex Johannes in *l. inter claras c. de summ. Trinit.* tribuit. De moderno titulo vid. *Schweder. P. special. sect. 1. c. 1.* Regum tituli antiquitus fuere illustris *c. 13. X. de Judiciis c. 18. X. de Judeis.* etiam ii, qui hodie inferioribus dantur ut Præcellentissimi, Excellentissimi Eximii vid. *Erici Olai Hist. Svec. lib. 4. p. 108. Antiquit. Britan. p. 227. Aimon. Monach. Contin. Hist. Francor. vid. Rec. Imp. Spir. de an. 1544. & August. de an. 1548. Goldast. in Act. Imp. p. 30. Londrop. l. 1. p. 25.* Electorum alii sunt Ecclesiasticorum, alii secularium: illorum erant antiquitus Venerabilis, Deo amabilis Religiosissimi *August. in Epist. t. C. de summ. Trinit. l. 6. C. de S. S. Eccles. l. 14. in fin. c. de non num. pecun. R. I. de an. 1356.* Die Hochwürdigsten in Gott Väter eos vocavit. Secularibus Principibus antea titulus Illustris datus vid. *Aventin. Ann. Bojor. lib. 6. pag. 663.* hodie Serenissimi Cellissimi, ut & Potentissimi vid. *Goldast. in Act. Publ. p. 191.* Duces titulo gavisi Spectabilis *l. 3. c. de Offic. mil. l. 2. c. de Domest. & Protect. l. 8. c. de Appellat. l. un. c. de raptu virgin. clarissimi l. 2. §. c. de Offic. Præf. Afr. vid. Inscriptiones Lapid. ap. Francisc. Guillim. de Reb. Helvet. p. 421.* Comites, qui, unde denominati, vid. *l. 15. §. 16. ff. de Injur. l. 16. ff. de Offic. Præf. l. 12. ff. de Vacat. num.* etiam Clarissimi Spectabiles vocati *Stumpf. in Chron. Helvet. l. 10. f. 315.* de Baronum & Nobilium Doctorum aliorumque titulis vid. *Limn. J. P. c. 6.* Theologorum & Jurorum titulos exhibent *l. 2. §. fin. ff. de Excus. Tut. l. 4. in fin. eod. l. 7. c. de Postul. l. 2. §. ult. ff. qui pet. Tut. §. 4. proem. J. l. 2. §. 9. c. de V. J. E. l. 4. c. de lib. præter. l. 2. c. de Offic. divers. Jud. l. ult. c. de Inst. & Substit. l. 11. c. de Quest. de Medicorum titulis vid. l. ult. §. ult. ff. de Mun. & Honor. l. un. c. de Comit. & Arch. l. ult. c. de Profess. & Med. de Magistris vid. l. 3. ff. ad L. Aquil.*

Aquil. l. 57. ff. de V. S. l. 7. c. de Profess. & Med. Ammian. Marcell. lib. 23. in Jul. c. 19. & lib. c. 10. de reliquis vid. Job. Heintr. Glotz. Diss. de titulis honorif. plures egregii adhuc extant effectus in variis Juris materiis. Contrarium aucupii famæ est infamia, quæ est existimationis deminutio ob turpitudinem quandam vitæ, qua quis inter bonos & honestos haberi non meretur Freber. l. III. de Infam. c. 1. n. 3. l. 5. §. 1. ff. de extraord. cognit. est autem duplex Juris & facti non obstante Donello. vid. Schnobel. Disp. III. tb. 8. l. 2. ff. de Obs. patron. l. 20. & 22. de his qui not. inf. infamia hæc irrogatur vel Jure ipso vel facto hominis ipso Jure Hæreticis irrogatur l. 1. §. 1. c. de summ. Trinit. Blasphemantibus Ordin. Polit. Imp. an. 1177. quæstum qui exercent inhonestis artibus l. 4. pr. §. 1. ff. qui not. infam. facto hominis irrogatur infamia judicio vel Civili vel Criminali: Civili in actionibus pro socio l. 1. l. 4. §. fin. l. 6. §. 5. l. 7. ff. de his qui not. infam. Mandati l. 6. §. 5. ff. Mandati tutelæ &c.; in Criminali infamia irrogatur actione furti l. 6. pr. de furt. vi bonorum raptorum, doli, §. 1. pr. de vi bon. rapt. l. 7. §. 8. & §. 18. ff. eod. l. 7. de bon. damn. actione injuriarum l. 4. §. f. l. 6. pr. l. 7. l. 8. l. 10. c. ex quib. inf. irrog. Carpzov. Pr. Crim. p. 2. quest. de Injuriis aliisque extraordinariis delictis l. 4. c. de sepulchr. violat. Concussione Carpz. Pr. Crim. part. III. quest. 86. Prævaricatione aliisque l. 16. c. ex quib. caus. inf. irrog. l. 2. c. ad SCt. Turpill. l. 14. c. de furt. Sed quæ huic eleganti materiæ inservire adhuc possent, ulteriori disquisitioni reservamus, si temporis opportunitas suadebit: finem imponentes hoc versu:

Omnia si perdas famam servare memento.

Nobilissimo

CHRISTOPHORO DONDORFFIO,
Philosophiæ & Optimarum artium Magistro Jurium-
que Candidato eximio

S. D.

P R Æ S E S.

NEc Tibi, Vir amicissime, satis fuit in alma Phylurea,
Gratiarum illo domicilio, uberes ingenii fetus edi-
disse, lectionem pro Candidatura, uti appellant, in
Sapientum auditorio absolvisse, ac solidioris doctrinae famam
aucupasse; sed etiam apud nos celatis ingenii tui monumentis
in publico fame theatro, in cujus adyta nemo penetrat, qui
frigidè, qui superficialiè sacra Themidos tractat, felici auspi-
cio nomen tuum consecras perennitati literarum. Pauci
sunt, qui in tanta morum licentia civilis prudentia studium
cum jurisprudentia jungunt, & (cur dissimulem?) non pauci
legitimæ scientiæ cultores sterile Musarum contubernium
sectantur. Maeste ergo, Vir clarissime, animo tuo, & nomen
tuum ab oblivione seculi & temporum injuria vindica, seraque
olim posteritati inclaresce: Sola fama perennat, virtutis &
bonarum artium studiis comparata. Nec cura fuitiles ru-
musculos eorum, qui etiam optimè dicta aut facta detorquent
in calumniam; fatalis enim ferè est virtutis ac bonorum in
terris sors, ut expositi sint malignitatis scopo, eosque invidia
perpetuò comitetur. Deus Te servet, ut tot laboribus exant-
latis in literatura, longo intervallo famam Majorum, virtu-
tum & scientiæ eminentia superes, ac donis ingenii, doctri-
naeque præstantia feliciter fruaris. Vale.

Aucupium

AUcupium famæ docto conamine fistis
Diversosque modos illius esse doces.

Sic simul apparet, quod non inglorius *auceps*
Fama, virtutem curâ iterante colas.

Depropera, Fautor, cursum, Deus applicet alas
Queis tua consurgens *fama* per astra volat.

*Itz Nobiliss. atque Clarissimo Dn. Candidato, Re-
spondenti & erudite dissertat. Aulori, Amico suo
Honoratissimo, Consalino & Inquilino dum Jena
fuit perpetuo vover*

Laurentius Schrader / J. U. D.

& Suprem. Regim. Sax. Vinariensis Advocatus.

O adorable renommée
Deesse de nôt temps,

Vôtre temple presqu' estoit fermé,

Voilà qu' on va dedans;

Regardés ce, qui dans l' entrée

Nous môtne le chemin,

Affin, qu' il se voit couronnée

Des fleurs de vôtre jardin.

Ca ça, Themis, qu' attendés vous

Pour guerdonner vertu,

Donnés ghirlande et le sou

Les quels a luy sont deu

Et Venus tressés un ruban

Plaisant et amoureux

Pour rendre doux adjousterment

Aux premieres deux.

*En vous gratulant & souhaitant bonheur ce mertoit cy
Monsieur le plus redeuable de vôt serviteurs*

J. V. Rouperti.

De

DE AUCUPIO FAMÆ, Fautor, cum docta recenseres,
Acquiris famam. Famam perennis erit.

*Nobilissimo Dn. Autori Magistro, Candidato 7. U.
dignissimo, Fautori & Amico dilectissimo, hisce
ut gratulari, ita omnigenam felicitatem, docte
fama filiam, apprecari debuit*

Georg Nobbe, Hild.

Ingenii dotes, & munera rara minervæ
Commonstrat præsens pagina docta satis.
Gratulor. Et porro Dominus Tua cœpta secundet,
Sic veniet subito dulcis & amplus honor.

paucis hisce

Nobilissimo atque Clare docto Dn. Autori, Phi-
losophiæ Magistro, & J. U. Candidato meri-
tissimo Fautori ac Amico suo longe honora-
tissimo gratulari voluit, debuit

Engelbertus Kettler, LL. Stud.

Dum tractas famam, doctas Tua fama pererrat.
Terras. Ipsa Themis præmia digna parat.

ita

*Præclarissimo atque Nobilissimo Dn. Auctori, Phi-
losophiæ Magistro & utriusque juris Candidato
dignissimo, Amico suo ac Fautori certo applau-
dere debuit*

**Ezard Ferdinand Kettler/
LL. Studios.**

